J. P. Jacobsen

Irmelin Rose

Digte og udkast

Bibliotek 1800

J. P. Jacobsen

Irmelin Rose

Digte og udkast

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på over 100 år gamle tekster. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal derfor, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

.

Disclaimer: *Please note that this book is based on more than a hundred years old originals. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Irmelin Rose

Se, der var en gang en konge,
Mangen skat han kaldte sin,
Navnet på den allerbedste
Vidste hver var Irmelin,
Irmelin rose,
Irmelin sol,
Irmelin alt, hvad der var dejligt.

Alle ridderhjelme spejled
Hendes farvers muntre pragt,
Og med alle rim og rytmer
Havde navnet sluttet pagt:
Irmelin rose,
Irmelin sol,
Irmelin alt, hvad der var dejligt.

Hele store bejlerflokke
Der til kongens gårde fo'r,
Bejlede med ømme lader
Og med blomsterfagre ord:
Irmelin rose,
Irmelin sol,
Irmelin alt, hvad der er dejligt!

Men prinsessen jog dem fra sig
(Hjertet var så koldt som stål),
Lastede den enes holdning,
Vrænged ad den andens mål.
Irmelin rose,
Irmelin sol,
Irmelin alt, hvad der er dejligt!

Hervert Sperring
Lyrisk digtning

Der hjælper ej drømme
sålidt som digt
Er fondet end aldrig så
stort og rigt.

Herverts sange

Til min moder

O! Husker du moder, den gang jeg var lille,
Jeg lagde mit hoved så glad i dit skød,
Når tusmørkets time den milde og stille
Var kommen og dagen den lyse var død?

Da sang du med sagte og vemodig stemme
De sange, du jubled', da modet var ungt,
De sange, hvis klang jeg endnu kan fornemme,
Når tanken er trættet og hjertet er tungt.

Vel hørte jeg toner langt skønnere siden,
vel læste jeg sange med stoltere flugt;
Mest elsker jeg dem dog, jeg hørte som liden,
Thi de bar for mig dog den rigeste frugt.

De vakte en længsel så stærk i mit hjerte,
Der toned' fra læben som digt og som sang,
de blev for min tanke en lysende kerte,
Der styrer mod skønhedens rige min gang.

Vår

Vær hilset sejervante vår
Med al din milde vælde,
Der magtet har så mangt et år
Den barske vinter fælde!

Og lærken har i sang fortalt,
At og du nu vandt slaget,
Og at din milde ånde alt
Har bort dens tåger jaget.

Glad skynder sig hver blomst i vang
Dit glade bud at følge,
At bryde dækket, der dem tvang
Den lyse pragt at dølge.

Travl iler bækken, nys gjort fri
Fra vint'rens lænker tunge,
Og spejler, rullende forbi,
De fagre spirer unge.

Og skovens træ'r, som stormens magt
Har evnet ej at fælde,
De stråle nu i nyfødt pragt
Trods deres store ælde.

Thi livets gnist, der ulmed' svag
I deres runkne stammer,
Sig hvirvler nu mod himlens tag
I tusind' grønne flammer.

Kvæld

Solens sidste stråle slukkes,
Og den mørke nat er fød;
Tyst hvert blomsterøje lukkes,
Bøjet ned mod jordens skød,
Og af himmelgråd bedugges
Alt, der dagens lysvæld nød.

Mer fra fuglestruben lyder
Ikke fuldt den glade sang;
Kilden hulker mens den bryder
Frem fra mørke skjulte gang,
Og som sørgeflor sig gyder
Blålig dæmring over vang.

Tungt i lunden lyder sukket,
Nys ved vindens ånde fød,
Og i tunge bølger vugges
Vandene i havets skød;
Ak, thi solens glans er slukket
Og den lyse dag er død.

Begejstring

Viser mig saga en herlig bedrift,
Ren uden lyde og men,
Griber mit væsen et storslået digt.
Født af en højbåren ånd,
Drikker mit øre et tonende hav,
Bølgende følelsesfuldt,
Skuer mit øje en tanke i sten,
Hugget med ånd og med kraft,
Eller en verden med dristighed malt
Ud af en rig fantasi, –
Da går der gennem mit skælvende støv
Gysen så hellig og dyb;
Det er min ånd, der strider med kraft
Da mod det hindrende støv,
Det er min ånd, der drømmer sig fri
Da for det jordiske støv.

Til klitten

Hvor er du skøn, når sol opstår
Af nattens dybe gjemme
Og slynger rundt om himlens rand
En guld- og purpurbræmme;

Når du fra barm da mulmets dug
Halvt lader langsomt glide
Og halvt dog hyllet i den står
Med dine tuer hvide.

Hvor er du skøn, når i et hav
Af solglans stærk du smiler,
Når lyset bølger i hver dal
Og på hver tinde hviler.

Hvor er du skøn, når dagens drot
I purpur går til hvile
Og samler fra den vide jord
De gyldne strålepile;

Når mørket kæmper i hver kløft
Med dagens sidste luer,
Der langsomt vige skridt for skridt
Opad de høje tuer.

Efterår

Skoven står i sin fejreste dragt,
Frugter er komne til blades pragt,
Rigere mægter den aldrig sig smykke,
Nærmere kan den mod målet ej rykke,
        Målet er nå't.

Høstvind kommer med lumskhed og list,
Kysser hvert blad, der hænger på kvist,
Bringer en hilsen fra vårvinde milde,
Minder det trædsk om den tid, det var lille,
        Løvspringets tid.

Længselsfuldt mindes nu hvert et blad
Tiden, det drømte i knoppen glad,
Mindes det nu, da befriet det strakte
Ud mod det lys sig, der venligt det vakte,
        Kyssed' det grønt.

Om vil det leve den tid, der svandt hen,
Lyst nu for vinden det flagrer igen;
Ej har dog vårfarvens friskhed det vundet,
Visnet det hænger, dets farve er svundet,
        Målet er nå't.

Høstvind kommer sin hærjende gang,
Tuder for blade sin spottende sang:
"Går I i barndom, så er I for gamle,
Ned skal I alle fra grenene ramle;
        Målet er nå't."

Løvet nu falder, dog blade små,
Ret som om atter i knop de lå,
Rulle sig sammen, skønt revne fra kviste,
Holde ved drømmene fast til det sidste,
        Drømme om vår.

Nat

O! Når månens stråler milde spille,
Når omkring mig alt er tyst og stille,
Da er vand mig ikke søens vove,
Træer ej de dunkle, tavse skove,
Sky ej, hvad mig himlens hvælving dølger,
Dal og bakke ikke jordens bølger,
Form ej form og farven ikke farve,
Alt et udtryk for hvad Gud har drømt.

Hvad brød jeg mig vel

Hvad brød jeg mig vel om de grålige sky'r,
Som henover himmelen storme,
Når ved fantasiens besjælende magt
Ej jeg kunne til ånder dem forme.

Hvad brød jeg mig vel om den luende sol,
Når den synker i vestlige strømme,
Hvis jeg ej om et ildfuldt og glødende liv
Bag de purpurne sky'r kunde drømme.

Hvad brød jeg mig vel om den hviskende skov
Og om kildens melodiske stemme,
Når mig ikke en saga om åndernes liv
Fantasien deri lod fornemme.

Til strengelegen

Du har tonet, min leg,
Til min jublende sang,
Når den lød om den kommende vår,
Om den løvrige vang
Og om kilden, der sprang
I dens herlige skyggehal frem.

Du har tonet, min leg,
Til mit vingede ord,
Når om himmelens stjerner det lød
Og om blomsternes flor
På den græsklædte jord
Og om lærken, der synger i sky.

Du har tonet, min leg,
Når med tåre på kind
jeg besang, hvad ej ret jeg forstod,
Denne længsel, der ind
Tit sig trængte i sind,
Når jeg ensom en aftenstund sad.

Men ej mere, min leg,
Skal du lyde til sang,
Om hvad skønt i naturen jeg ser,
Skal ej yde din klang,
Når min barm vorder trang
Ved en længsel, hvis mål jeg ej ved.

Nej du tone, min leg,
Skal om kærligheds magt,
Om den længsel, hvis mål jeg nu ved,
Om guldlokkernes pragt,
Og om kindernes dragt
Og om øjnenes drømmende blå.

Ellen [I]

End har jeg kun dig skuet, fagre kvinde!
End har ej læben ladet mig forstå
Ved ordets strøm, hvad barmen slutter inde,
Dog gennem skønheds slør jeg grant det så.

Thi kunne end den fri, den åbne pande
Foruden uskyld være dig forlent,
Så mægted' dog ej øjets dybe vande
Foruden den at stråle lyst og rent.

Og kunne læbens fine, ædle bue
End uden ånd og højhed være bygt,
Mig lader smilet, som den lod mig skue,
På åndens flugt og evner stole trygt.

Og kunne kindens roser farverige
End blomstre trods et hjerte dødt og goldt,
Det suk, der barmens bølger bød at stige,
Ej vidned' om et udspring mat og koldt.

Hvi gækker mig livet stedse!

Hvi gækker mig livet stedse,
Såsnart jeg stævner frem,
Når træt jeg er af at dvæle
I synernes luftige hjem?
Er jeg da fremmed hernede?
Er ikke for jorden jeg skabt?
Har vel på vej til en stjerne
Livsenglen herned mig tabt?
Nej! Nej! Jeg føler herinde,
Jeg hører just jorden til,
Det glødende liv hernede
Er netop det liv, jeg vil;
Og alt, hvad livet kan give,
Jeg rumme kan i mit bryst,
Såvel den dybeste smerte
Som og den højeste lyst.
O! havde jeg magt som vilje
Og vilje dertil som lyst,
Verden skulle gå under
Ved flammerne i mit bryst.

En bøn

Jeg sendte som barn, før jeg lukked' mit øje,
Hver aften en bøn til min Gud i det høje;
Slig bøn steg vist aldrig mod guddommens øre;
Thi jeg bad min Gud mig almægtig at gøre.

Nu mærker jeg først, at den nåed' hans trone,
Nu først, at min isse bær almagtens krone;
Han har givet mig almagt i drømmenes rige,
Snart af tågernes kaos min verden skal stige.

I drømmenes land

Det er herligt at leve i drømmenes land,
Hvad jeg vil, det står der i min magt,
Jeg kan lege med fisken på havbundens sand,
Skue havdybets tryllende pragt,
Jeg kan bygge som en sommerfugl bag rosernes blad,
Jeg kan tumle mig som alferne i dugdråbens bad,
Jeg kan stige ned i bjerget, der har flammer om sin tinde,
Jeg kan vugge mig på strømmene de glødende derinde,
Jeg kan fare over vandene, som ånden en gang for,
Mens sorte bølger vælte sig over mørke jord,
Jeg kan skue mulmet vige for lysets stærke glans
Og juble glad med jorden ved dets første strålekrans,
Jeg kan fare som storm over hav og over jord
Og i kvag slå den ængstede snekke,
Jeg kan ånde som vårvind på blomsternes flor
Og fra vinterens dvale dem vække,
Jeg kan sænke mig som dæmring ud over mark og vang,
Jeg kan klinge som en tone i lærkens morgensang,
Jeg kan drømme som en knop under bladenes hang
Og åbne mig som rose under solstrålers klang,
Jeg kan bæve som duggen på bøgetræets blad
Og fange glans og svinde ved solstrålers bad,
Jeg kan ruge som skygge i skov og i lund,
Kan bølge som duft fra liljens blomstermund,
Jeg kan tårne mig som bølge og knuses imod strand, –
O herligt at leve i drømmenes land.

Stråler, mine drømmesale!

Stråler, mine drømmesale,
Skønt i tusind' kerters glans.
Klinger højt af sang og tale
Strengespil og munter dans! –

Tovelil, kom lad os vandre,
Luften her er tung og varm,
Lad os ile fra de andre
Ned i haven arm i arm.

Natten er så mild og stille,
Fjern alt lyder hallens larm,
Se, hvor månens stråler spille
Hist på sø og bådens karm.

Kom, jeg løser bådens lænke,
Stig nu, Tovelil, om bord;
Du dig her i stavnen bænke,
At jeg ser dig mens jeg ror.

Nu en lille sang du synge,
Frejdig, rig og elskovsvarm,
Mens vi ud på dybet gynge
I vor lille, lette karm.

Tak for dine skønne toner
Og for hjertets ord deri,
Natten selv i skovens kroner
Sukker: ak, det er forbi!

Lad nu, mens vi fremad gynges,
Og af nattens milde vind
Vore lokker sammenslynges,
Blodet kysses kind mod kind,

Bønnen skreven i mit øje,
Tove, lad den røre dig;
Lad mit blik din vilje bøje,
Så den stedse vil som jeg.

Lad min stemme i dit øre
Døve tankens strenge røst,
Så at du kun mægter høre
Hjertets stemme i dit bryst.

Og lad så i kys mig sige
Stærke ord til hjertet dit,
At dets stemmes kraft må stige,
Tale glødende som mit.

Farer hen, I tomme drømme!

Farer hen, i tomme drømme!
Synker ned i glemsels strømme!
I kan ej min længsel dæmpe,
Jeg må ud i livet kæmpe,
Ud i livets stride elv,
Bort fra jer og fra mig selv; –
Ingen ven jeg vinde kunne,
Ensomt mine dage svunde
Uden liv og uden varme;
Træt jeg sank i eders arme,
Eders blege skyggehære
Skulle mine venner være;
Ak, hvor har I ej mig skuffet!
Jeg mig selv har ikkun truffet
I den store billedstrøm.
Håb til drømme er en drøm.

Drøm!

Bliv, o bliv i dine drømmes verden,
Hig ej mod livets virkelige færd!
Det har kun nats og middagslysets farve,
Drømmen har ene morgenrødens skær; –
Dør du og har levet, død er du livets,
Ånden vil da søge til jorden igen;
Dør du som drømmer, dø da kan du rolig,
Hele din verden med dig blegner hen.

Drømmeidealet

Hele formens rige fylde
Tog jeg fangen og den samled'
Til et helt foruden lige,
Til en kvinde ung og skøn;
Liljens friske, varme hvide
Gød i væksten jeg den slanke,
Solens stråleguld det lyse
Over hårets rige strøm.

Himlens dybe blå jeg fængsled'
I det skønne store øje,
Månens lys det blide gemte
Jeg som smil om hendes mund,
Roser planted' jeg i hjertet,
Lod dem vokse, lod dem skyde,
Sætte knop på hendes kinder,
Springe ud på hendes mund.

Alle rene toners vellyd
Lod i hendes barm jeg bygge
Og fra hendes læbe klinge
I en skøn harmonisk strøm;
Bølgens gang og fuglens svæven,
Råens lette flugt på jorden,
Blomstens bøjninger for vinden
Blev de ranke formers liv.

Al min barndoms rene glæde,
Al mit væsens bedste indhold
Gav den fagre jeg i eje,
Dejlig for mit blik hun stod;
Altid drømte jeg om hende,
Når jeg sov og når jeg våged',
Sang hun lokked' fra min lyre;
Længsel gød hun i mit bryst.

Længsel efter en lig hende,
Men med mere liv end drømmens,
Og min længsel sig forvilded'
Og til attrå højt den steg;
Jeg i drømme hende favned',
Med mit favntag hende dræbte,
Sidder ene nu og drømmer,
Skønt jeg kender drømmens værd.

Gud, frels mig dog!

Gud, frels mig dog, end kan det ske,
End kæmper jeg imod,
Men får ej snart jeg frelsen se,
Forsvinder alt mit mod.

O frels mig dog, jeg er det værd,
En verden i mig bor,
Et skønhedsvæld, en tankehær
Går under uden spor.

Gud, frels mig dog af drømmens arm,
Styrt himlen ned på mig,
Slyng livets bølger mod min barm,
Så skal jeg tro på dig.

Viger bort!

Viger bort, jeg tænke vil en stund,
På hvorvidt i usle tomme drømme
Har mig bragt. Jeg trænger til et blund
Nu i barndomsminders arme ømme.

Viger bort, thi græde vil jeg død
Tåren tung, som i mit øje brænder,
Medlidståren med min egen nød,
Anden medlid ej jeg arme kender.

Vig da bort, nej kom kun drømmehær,
Ikke tør jeg se mig selv i øje,
Ikke tænke på min tomme færd,
Ikke se fra dybet mod det høje.

Hyllede i farvens stråledragt,
Smykked' rigt med formens hele fylde,
Væbnede med fulde toners magt,
Kommer mine sanser nu at trylle!

"Tusind' frugter rulle for min fod,
Vinen skummer højt i gyldne skåle,
Tusind' fulde læbers purpurblod
Vinker, tusind' skønne øjne stråle;"

"Vildt til tryllerige toners takt
Fagre kvinder sig i dansen svinge,
Ingen renhedstanke holder vagt,
Skønhedstanken knap dem mægter tvinge;"

"Løste lokkers silkebløde hang
Kysser barmens runde liljehøje,
Foden hurtig følger cymblers klang,
Smidigt sig de smækre midjer bøje."

Jeg er træt af dansens vilde larm,
Atter mægted' sorgen mig at finde,
Vrister mig af drømmens fulde arm,
Byder stærke toner holde inde.

"Gyldne frugter vorde ækelt kryb,
Og en grønlig gift nu sagte skummer,
Ful og stinkende, i luedyb
Af de gyldne blomsterkranste kummer;"

"Hver en kind, der blussed' frisk og rød,
Ejer nu kun feberhedens luer,
Og begærets sansevarme glød
Øjet nu for stråleblikket skuer."

Nu en stund i væmmelse og nød,
Nu en stund med tom og dådløs klage,
Så er atter drømmens rose rød,
Så igen i drømmens arm tilbage.

Asali [I]

Det er mig, som havde jeg nys mig rejst
Fra langsomme smerters leje
Og, åndende atter den friske luft,
Gik glad ad de kendte veje,
Mens løftende længsel og jublende lyst
I vekslende bølgeslag hæved' mit bryst.

Det er, som jeg stod på et herligt skib,
Der, længe ved tåger bundet,
Nu susede frem for en blæsende bør,
Der havde dem overvundet,
Som stod jeg i stavnen og hilsed' med lyst
De blinkende lys på den vinkende kyst.

Det er mig, som var jeg en strengeleg,
Som længe kun stormen rørte,
Der kommen nu var til en sanger god,
Som hånd over strenge førte,
I higen at smelte til et med hans bryst
Nu dirred' af længsel og toned' af lyst.

Asali [II]

I hendes hjerte varmt og mildt
Min fremtids skæbne den bor,
Den være jammer, være lyst,
Snart kalder den frem mit ord;

På hendes læbe frisk og rød
Den viser sig da for mig
Med harmblik eller med venligt smil
Og daler så over mig.

Asali [III]

Når håbets vinger allernærmest løfte
Mig mod den himmel, som jeg higer til,
Da stiger frem for sjælen mørke tanker,
Og håbets kraft ej længer bære vil.

Kan hun vel elske trællen, som hun løste,
Thi træl, hun vide skal, det var mit navn;
Vil kun til hjælp hun da mig række hånden,
Men hånlig vrage hvilen i min favn.

Kan hun vel tro på mig, sig til mig støtte,
Med mig vel trøstig flagre elskovs flugt;
Må hun ej tro, at ingen kraft jeg ejer
Og at mit mod blev dræbt ved trældoms tugt.

Hun må det ej, jeg var til træl ej båren,
En kongesøn det var, i lænker lagt;
Men lænken faldt, og ingen skygge vover
Nu mer at trodse min genvundne magt.

Ja, jeg er drot, hun op til mig skal skue,
Skal fuld af tillid synke i min favn,
Som min hun dele vil en konges sæde,
Og fjerne slægter kende hendes navn.

Vil du

Vil du, jeg bli'r en kraftig eg,
Der stormen trods kan byde;
Vil du, jeg vorder sivet veg,
Som luftning svag kan bryde.

Vil du, får tusind' strenge klang
Og livskraft syner mange;
Vil du, forstummer brat min sang,
Og syn i graven gange.

Vil du, står ingen højt som jeg,
Ej mer kan lykken stige;
Vil du, o da kun vorder jeg
I jammer manges lige.

Sejerssang

Så har jeg da sejer vundet
I kamp uden sværd og blod,
Så ligger da lænkebundet
Nu drømmene for min fod.

Så skal da i livet fæste
Jeg finde nu for mit sind,
Det ædleste og det bedste
Det fører mig nu derind.

Så kan jeg da dette rige
Af ynde, godhed og ånd,
Mer skønt, end ord kan udsige
Mit kalde med henrykt ånd.

Og tårer vil det fordunkle,
Ganger mig lykken imod,
Men smil vil over det funkle,
Om lykken vorder mig god.

Mit ædle, mit skønne rige,
Så lad os da følges tro;
Og herlig skal sangen stige
Mod sky om os lyk'lige to.

Til Asali [I]

Jeg var et rov for vilde sansedrømme,
Min vilje svag var og min tanke sløv,
Og uden modstand ned ad syndens strømme
Jeg gled for hver en frelse blind og døv.

Men da så mig din friske purpurlæbe,
At du mig elsked, fik i kysset sagt,
Da følte undrende jeg i mig stræbe
Mod lyset frem en hidtil ukendt magt.

Jeg følte, stolt ved, at en sådan kvinde
Sin skæbne voved lægge i min hånd,
At nu i livets kamp jeg kunne vinde
Opmuntret, elsket af en sådan ånd.

Og derfor er min gæld til dig så vægtig,
At ej den løses kan med livet selv;
Thi du for evighed mig frelste mægtig,
Idet du gav mig troen på mig selv.

Til Asali [II]

Før drømte jeg fast hver eneste nat,
Jeg havde dit hjerte vundet;
Ak, hvor var dagen da mørk og mat,
Når mulmet igen var svundet!

Nu plager en drøm mig så tung og svar,
Den at jeg dit hjerte har mistet;
O, hvor er dagen da lys og klar,
Når mørket sig bort har listet!

Solnedgang

Ren og klar stod himlens hvalte bue,
Havet brusende mod stranden brød,
Dog i et ved solens stærke lue
Havets kraft og himlens mildhed flød.

Henrykt nød jeg dette stolte skue,
Thi det på mit spørgsmål bragte svar,
Kan vel kærlighedens stærke lue
Smelte sammen sligt et sjælepar?

Kan vel hendes stille, lyse mildhed,
Hendes tanke rolig, høj og klar
Enes med mit hjertes mørke vildhed
Og min tanke, der ej hvile har?

Til Asali [III]

Jeg ved ej, hvad himlen ejer
Af paradisisk lyst,
Men saligt, ved jeg, er kysset
Fra din mund, bryst mod bryst;

En salighed vel, der varer
Et hurtigt lynslags gang,
Som blinket vel af en stjerne,
Som strengens raske klang.

Men kunne den sig forlænge
Til tid, om nok så kort,
En evighed ved jeg, drømme
Jeg kunne i tiden bort.

Der hjælper ej drømme

Der hjælper ej drømme sålidt som digt,
Er fondet end aldrig så stort og rigt;
Ej kærlighed bærer, får livet ej drage
Sin ånde i miner såvelsom i ord,
Om ikke erindring fra levede dage
Kan klinge deri som et tankerigt kor.

Vel ejed' en barndom jeg skjøn og rig,
Men barndommen er kun det ulmende liv,
Og aldrig fik levet jeg ynglingelivet,
Det drømte jeg bort, ak! i skyggernes land,
Fik aldrig med verden i kast mig givet,
Har ej været yngling – og nu er jeg mand.

Til Asali [IV]

De gamle skønne sange
Om alfer og om feer
Frem for min tanke gange,
Når dig mit øje ser;
Du er det skønne rige,
Hvor eventyret bor,
Alle dets und're stige
Mig frem i broget kor.

Henover kinden fare
På rødmens rosensky
Lysalfers lette skare,
Opskræmmede og sky,
I dine lokker bygger
Zefyrerne så fro,
Drømmens vekslende skygger
Har hjem på brynets bro.

I øjets sø, den klare,
En dejlig havfru' bor,
Med vemod hun som snare
Mig drog med vælde stor,
Må end jeg stedse stirre
I dybet, hun er i,
Tanken må sig forvirre
Før jeg mig ønsker fri.

I læbens luer vugges
En salamanderhær,
Når øjet for mig lukkes,
Jeg vover mig den nær,
De lokke og de drage
Mig i den fagre ild,
Ikke dog helt forsage
Jeg tør den havfru mild.

Men drog mig dybet ikke
Så vemodssælt og tyst
I klare, milde blikke,
Jeg sprang i flammens lyst;
Og lyste ikke luen
Med slig en magisk glød,
Synken blev da min skuen,
Jeg sank i dybets skød.

Farvel!

Ung Sigurd hed en sanger,
Om ham jeg synge vil,
Ung Asali, jeg beder
Dig høre nøje til.

Imellem dunkle drømme
Så gled hans ungdom hen,
Drøm var hans værste fjende,
Han kaldte den for ven.

Når verden kold ham mødte,
Og livet gav ham sorg,
Så flygtede han stedse
Til drømmens åbne borg.

Drøm mildnede hans kummer,
Den var så sæl og god,
Han mærkede slet ikke,
Den drak hans hjerteblod.

Den gav ham borg og slotte,
Den gav ham lyst og magt,
Den gav ham sejr og ære
Og alle verd'ners pragt.

Alt fik han uden virken,
Alt uden kamp og strid,
Thi sløved' det hans vilje
Og røved' mod og vid.

Og da ham legen trætted',
Og drømmen blev for trang,
Var livet fjernt og fremmed
Som fortids sagn og sang.

Ak intet tag var taget,
Og steget intet skridt,
Slet ingen hindring fjernet,
Og ingen strid var stridt.

Så stred han da mod målet,
Men når det tungt ham faldt,
Så hvisked' venlig drømmen:
Hos mig du er der alt.

Thi lod han striden fare
Og drømte end en stund,
Men vågned' dobbelt sorgfuld
Op fra det korte blund.

Han kunne ikke ville,
Han turde ikke tænkt,
Ham havde drømmen bundet,
Fra livet udestængt.

Da kom en dejlig kvinde,
Og alle lænker brast,
Al svaghed var forsvunden,
Og viljen vorden fast.

Hun rakte mild ham hånden,
Hun skænked' ham sin tro,
De elskede hinanden
Om nogensinde to.

Til ham fra hendes hjerte
Flød livets friske strøm,
Men Sigurd ejed' intet,
Kun drøm og atter drøm.

Og ej han turde give
Af drømmens falske skat,
Han frem ej turde mane
Dens faresvangre nat.

Han følte, at han måtte
En stund end ene gå
For ved sin egen kæmpen
I livet fæste få.

Og modet til at fare
Og pløje livets sø,
Det havde hun ham givet,
Den ædle, skønne mø.

Han så i hendes øje,
Han minded' hendes mund
Og bad hende kun tænke
På gensyns lyse stund.

Mer melder sangen ikke
Om Sigurds nød og held;
Gud kender ene enden,
Ung Asali – farvel!

Fjern

Nu åbner hun vist sit vindve,
Nu natten mørk falder på,
Og månen stråler fra himlen
Med alle de stjerner små.

Dem sender hun milde blikke,
De blinke til mig igen,
Sådan gennem rummet vide
Får hilsen jeg fra min ven.

En regn af stråler nedsender
Sølvmånen fra himmelbo
Og danner henover havet
Af dem en funklende bro.

Nu ganger hun ud på broen –
I tanken, og jeg som hun,
Snart ville vi mødes derude –
I tanken, ak! er det kun.

Hun kommer – med ild i øje,
Med smil om sin purpurmund,
Dens glødende buer kysse
Jeg skal om en føje stund.

Jeg aner den milde ånde,
Jeg venter det søde kys,
Jeg strækker min arm at favne,
Hvad jeg kun skuede nys. –

Ak, armen favner kun luften,
Og kysset som suk mig flyr,
Natvinden isner min pande,
Mens månen svinder bag sky'r.

Når en gang

Når en gang mit hjerte mer ej banker,
Og min ånd er bleven frank og fri,
Når kun vilje, følelse og tanker
Er mit jeg, og livet er forbi;

Vil da ånden ej tilbage længes
Til det bånd, der her til jord den bandt?
Vil den ønske ej igen at stænges
Ind i buret, hvortil den var vant?

Vil den ikke savne formens fylde?
Vil den ikke savne farvens pragt?
Og, når ingen toner sødt den trylle,
Vil den da ej savne tonens magt?

Fremfor alting, vil den ikke savne
Hende, som var her dens et og alt,
Som den ikke mer kan se og favne
Siden støvets mure om den faldt?

Og når så en gang den fagre døde,
Blev en ånd så frank og fri som jeg,
Bli'r så muligt mellem os et møde?
– Eller farer ensom hver sin vej?

Til Asali [V]

Som før Leander gennem havets bølger
Hver aftenstund sig skyndte til sin mø,
Så iler, men langt oftere, min tanke
Til dig igennem dagens travlhedssø.

Men ak, den er jo ikkun dog en tanke,
Når nølende fra dig den drager bort,
Og har ej værd som hines elskovsmøde,
Var det selv mer end tankemødet kort.

Men er det end ej andet end en tanke,
Der minder om et dybt og bittert savn,
Til dig den kold og uden liv ej komme
Skal som Leander kom til Heros favn.

Solnedgang

Svømmende skyer, dejlige cyclader,
Roser, der vugges på lufthavets bryst,
Stænkede af sfærers tonende kaskader,
Sollyset skummende mod eders kyst,
    I alene ere
    Værdige at bære
Navnet af Asalis lykkelige land.

Der skal hun trone, drømmende sig hvile
Der skal jeg knæle tavs hos hende ned,
Der skal jeg glemme, mens I fremad ile,
Livet og verden, Gud og evighed;
    Et mig kun skal fylde
    Løfte og fortrylle,
Elskovs evangelium i Asalis navn.

Hjemad

På længselens vinger jeg flyver mod ø,
Der er mig beredt min lykke,
Der venter nu på mig den fagreste mø,
Beredt til som brud sig at smykke.

– Det vifter så mildt fra det smilende land,
Det er hendes længsels sukke;
Et klædebon bølger for vinden på strand,
Om hende dets bølger vist vugge. –

– Snart lide skal længselens drage sin død,
Derfor den så heftig sig vrider;
Et glødende kys fra din læbe så rød,
Og længselen stille aflider.

Min lykkes borg

Borgen stod færdig med tårne og spir,
Flammende arne og lunde med skygge,
Herlige haller med funklende pragt,
Venlige celler med skønhed og hygge.

Højt stod på svalen min yndige brud,
Hilsende klang hendes dejlige stemme,
Smil sprang fra læben og blodet til kind,
Snart var jeg endelig hos hende fremme.

Ind da på borgen jeg satte min fod,
Murene bragende faldt med det samme,
Taget nedstyrted' og søjlerne brast,
Lund misted' løvet og arnen sin flamme.

Bort med en fremmed var flygtet min brud,
Dåret mig havde med list hun, den rene,
Ene jeg var i den styrtede borg,
Knust under tårnenes tyngende stene.

Forbi

Så var da livet jeg har levet,
En tom og ussel tågedrøm;
Thi hun kun med mig spot har drevet,
Hun, Asali, så god og øm.

Jeg har da elsket som i drømmen
En skygge, der ej elsked' mig; –
Og nu forsvinder du i strømmen
Nu, da jeg skulle favne dig.

Så er nu da jorden en kobbertyr

Så er nu da jorden en kobbertyr,
En Phalaris grum "Gud Fader",
Og smerte og skuffelse er den ild,
Han tyren ombølge lader.

Han hører da oppe fra Himlen fro
De martrede sjæles klager,
Dog først når en digter er med deri,
Ham rigtig koncerten behager.

Thi har da og jeg fået mit parti;
Han ved, *con espressione*
Jeg altid har sunget, og derfor skal
Min sang nu mod himmelen tone.

Så synge vi da, men husker vel på,
Vi aldrig tør vorde tavse,
Selv Dommedag, når den kommer en gang,
Er ikkun en lille pause.

Ja, stemmer nu op I sjæle på jord,
Men vogter jer for minuendo;
Lad bruse det gennem al evighed
Med kraft i et vældigt crescendo!

Så synge vi solen og månen ud,
Ned synge vi stjerners vrimmel,
Så synge vi selve tiden istå
Og sammen Helved og Himmel.

Så synge vi guddommens trone i kvag,
Vi synge ham selver til døde,
Tilsidst vi synge os selv så ihjel
Og levende atter de døde.

Jeg vil ej dø

Jeg vil ej dø, jeg vil først mætte
Den lyst til liv, der i mig bor,
Jeg hendes navn må først forgætte,
Før jeg kan fly fra dunkle jord.

Jeg vil i hver en fager kvinde
Kun hende nyde på min vej,
Kun sådan kan min livslyst svinde,
Thi hun kun livet er for mig.

Har da jeg til den sidste tanke
Dig nydt, mit hjertes fagre mø,
Så ved dit navn mit hjerte banke
Ej mere kan, – så vil jeg dø.

Ellen [II]

Er elverpigens ryg end hul,
Er hendes barm dog fuld,
Og er end Ellen tankearm,
Er skønt dog hårets guld,
Bor troskab ej i hendes barm,
Så er dog øjet smukt,
Og læben gløder lige varm,
Er hjertets ild end slukt.

Jeg kan ej sidde lig en heldig fisker

Jeg kan ej sidde lig en heldig fisker
Tryg i et hjem og frydes ved min skat;
Thi perlen, som alt funkled' for mit øje,
En andens lykkelige hånd fik fat.

Men han, der fik den kan ej ret den skatte,
Han ser dens glans og frydes ved dens værd,
Han lader den i alskens lysning spille,
Dog aldrig så han end dens bedste skær.

Og kunne han sin perle skue funkle
En gang ved mine øjnes stærke skær,
Han ville sin i den ej mere kende,
For ham den mistet havde da sit værd.

Asalis have

Jeg stod ved havens gærde
Med hånden under kind,
Med mine lokker leged'
Den svale aftenvind.

Jeg lyttede til klokken,
Der ringed' solen ned,
Jeg stirrede på skyen,
Der over himlen gled.

Men hjertet vugged' ikke
På klokkens tonestrøm,
Og tanken dvæled' ikke
Ved skyens purpursøm.

Det var, som om mit hjerte
Stod stille i mit bryst,
Og tanken søgte hvile,
Fordi selv der var tyst.

De sidste toner døde,
Og skyens bræm blev grå,
End stod jeg der og lytted,
End stod jeg der og så.

Da bar imod mig vinden
En strøm af rosenduft,
Da vågnede mit hjerte,
Da fik min smerte luft.

Da målte atter tanken
Det tab, jeg havde lidt,
Da risled' atter blodet
Fra hjertesåret mit.

Jeg følte mig så ene,
Forglemt, forskudt, forladt,
Dog aned' jeg en lysning
I mine sorgers nat.

Jeg hæved' mine blikke,
Jeg bøjede mit knæ,
Jeg folded' mine hænder
I havegærdets læ.

Da klang hinsides gærdet
Så frejdig, let og klar
Den milde barnelatter,
Som hun alene har.

Da krymped sig mit hjerte,
Som higed det mod død,
Og vilde smertetoner
Sig over læben brød.

Da flygtede jeg hastigt
Langt, langt fra haven bort
Og styrted' ind i skoven
Mig som en jaget hjort.

Afsted min båd!

Afsted min båd, afsted min båd
Ad lidenskabens strømme!
Dig styrer ingen viljes ror,
Hvorhen de vil, du svømme!

Af sted min båd, af sted min båd!
Længst håbets flag vi strøge,
Der findes ingen havn for dig,
Hvor du kan hvile søge.

Af sted min båd, af sted min båd!
Dig lyser ingen stjerne,
Snart knuses du i fossens fald,
Det bruser i det fjerne.

Ønskerne

Så sikker du stander, du mørkladne borg
Med volde og gravene brede,
Med broen optrukken og porte tilstængt,
Ja sikker som fjeldørnens rede.

Og vægteren vandrer på muren omkring
Årvågen, med spejdende øje,
Med lansen i armen og sværdet ved lænd
Og vogter så tro og så nøje.

Dog ikke han mærker, hvor grandt han end ser,
At trods han så stærkt monne stænge,
Så let over gravene, volde og mur
Der talløse skarer sig trænge.

Ja ustandset iler det brogede tog,
Så tæt på hinanden de følge,
Som skyer, der jages af susende storm,
Som ved strandbredden bølge på bølge.

De trænge sig ind til det signede sted,
Hvor Signelil sødt monne sove,
Dog ikke de styrre den slumrende mø,
Hvor meget og mangt de end vove.

En henover lejet sig bøjer så øm
Og minder den snehvide pande,
En ænser alene de hvælvede låg,
Der dække de drømmende vande.

En leger med lokkernes smidige guld
Og én med fingrene hvide,
En trykker sig til hendes rødmende kind,
En drikker de åndedrag blide.

En slynger sin arm om den snehvide hals,
En vil hendes hjerteslag høre,
Helt mange sig trænge om læben til kys,
Flest hende dog sukke i øre.

Men vægteren vandrer på muren omkring
Årvågen, med spejdende øje,
Med lansen i armen og sværdet ved lænd
Og vogter så tro og så nøje.

Solnedgang

Signe, sig mig hvorfor skuer
Så vemodig imod himlen
Du med tårer i dit øje?
Signe, ser du på de mørke
Skyers tavse, sære flugt?

Signe, vid til disse skyer
Ere vilde ånder bundne
Som på disse tågesnekker
Fare skulle vide, længe,
Længe indtil Dommens Dag.

Gerne ville de dem slippe,
Svinge sig til gudens trone,
Synge med i jubelsangen,
Ikke fare tavse, stumme,
Lavt og nær den usle jord.

Når sig sol i havet sænker,
Ile de imod dens luer,
Ville brænde deres skibe
For ej mere bundne fare,
Vil med trods sig gøre fri.

Solen tør dem ikke brænde,
Men medlidende forgylder
Den de sorte tågesnekker,
Signe, denne rige skønhed
Er forgyldt elendighed.

Signe, ser du på min pande
Ej et mærke, som dig siger
At og jeg en gang skal fare
På en dunkel tågesnekke
Fjern fra himmelborgens fryd.

Signe, husk når du en venlig
Sommerdag hernede vanker
Og en sortblå sky for solen
Breder skummel skygge om dig,
Signe, husk så det er mig.

Asali [IV]

Ene jeg sidder på grøftekanten,
Skjult under hyldens duftende hang,
Stirrer på græsset med morgenduggen,
Hører med vemod Asalis sang.

Gennem det åbnede vindu' svinger
Alle de kendte toner sig ud,
Kendte for øret men ej for hjertet, –
Asali er jo en andens brud.

Kolde de bølge som morgenluften,
Ej bryder hjertets sol sig deri,
Tonernes farve er mat og blegnet,
Sangen er ikkun skøn melodi.

Har hendes hjerte da mer ej varme?
Kan det ej mer besjæle en sang?
Er den da brudt nu, den stærke sangbund,
Der gav din sang dens magiske klang?

Nej jeg fornemmer det nu med bæven,
Ej tør du lade dit hjertes skær
Falde henover de gamle sange,
De kunne vorde en farlig hær.

Ene jeg sidder på grøftekanten,
Skjult under hyldens duftende hang.
Flammerne har i mit hjerte næret,
Asali, stærkt din kølige sang.

Mod dæmring

Afsted, før solen tænder
De vestlige skyer i brand,
Før natten dæmring sender
Udover det tavse land.

Afsted fra dunkle skove
Og rullende bølgers pragt,
Min sjæl tør her ej vove
En kamp mod dæmringens magt.

Afsted, jeg tør ej tøve
Alene her med mig selv,
Hvor ingen stemme døve
Mon suset af minders elv.

Afsted, thi dæmringsstunden
Gi'r minderne dobbelt pragt
Og rejser fra sjælegrunden
Hver længsel i dobbelt magt.

Afsted til blussende kvinder
Og skummende bægres klang,
Der dræbes de gamle minder
Ved kys og jublende sang.

Signe

Såsnart min stemning stævner
Mod lidenskabens nat,
Jeg må alene fare,
Af dig, min sjæl, forladt.

Du bøjer ræd dit hoved
Og lukker øjet til,
Som markens leger fagre,
Når natten stunder til.

Frygt ikke nattens mørke,
Frygt ej dens stærke lyn,
Thi livets dunkle gåder
Der klares for dit syn.

Her ulmer mat kun livet,
Som gnist i aske kvalt;
Der flammer det mod himlen,
I alle farver malt.

Her er du svag og bunden,
Der er du stærk og fri,
Der er med bånd, med lænker
Og skranker det forbi.

Der stiger du mod himlen
Og ned i dybets skød,
Der lever ånden livet,
Der aner den sin død.

Ser, Signe, i mit øje
Du ilden vild og stærk;
Den er i natten fostret,
Er lidenskabens værk;

Den er en offerlue,
Der hver gang, den er tændt,
Bestemt et offer fordrer
I sine flammer brændt.

Du, Signe, er det offer,
Nu luen favne vil;
Så kom, jeg dine øjne
Med kys vil binde til.

Med mine hede læber
På barm bag linets bræm
Jeg kalder Amors bue
I rosenlinjer frem.

Nu er du luen viet,
Den leger om dig alt,
Nu kommer nattens mørke,
Ved tegnets magt fremkaldt.

Fred

Fred, du hulde englelil
Med det stille smil om munde,
Kan du, kære, o så vil,
At min sjæl må roligt blunde;
Dræb hver uro i mit bryst,
Al min sorg og al min lyst;
Ene længsels stille smerte
Leve lad du i mit hjerte.
Let med vemodstræk om munde,
Hulde engel, lad mig blunde,
Mens fra mindets verden strømme
Blidt min moders sange ømme.

Ved Asalis grav

Alle de voksende skygger
Har vævet sig sammen til en,
Ensom på himmelen lyser
En stjerne så strålende ren,
Skyerne have så tunge drømme,
Blomsternes øjne i duggråd svømme,
  Underligt aftenvinden
    Suser i linden.

Slumrer du sødt nu dernede,
Du herlige, Asali min,
Eller omslutter nu kisten
Kun snehvide dødningelin?
Ligger du her under jord i dvale,
Eller er hist du i Himlens sale?
    Sikkert sidder jeg ene,
    Fjernt fra dig, rene!

Sørgelig blev mig min skæbne,
Sålidet kun lykken mig gav,
Hver gang på livet jeg håbed',
Den gravede håbet en grav;
Ville den nu dog mig livet røve,
Førend jeg vanviddets nat får prøve;
    Lykke, mig læg, du hulde,
    Snart under mulde!

Findes der Himmel og Helved,
Du glædes i Himmerigs sal,
Mig vil da guddommen give
Vel Helvedes dybeste kval;
Helved han har mig på jorden givet,
Jordeliv vorder kun helvedslivet,
    Dig skal jeg aldrig favne,
    Evigen savne.

Kunne, – den dråbe tilbage
Af håbets hav ene jeg har, –
Døden til intet mig gøre,
O dødsstund, hvor var du dog klar!
Måtte min ånd som et sus fra en vinge,
Som en hendøende røst bortklinge
    Intet som indhold favne,
    Intet mer savne!

Med store tanker har jeg levet

Med store tanker har jeg levet,
Og dybe stemninger mig bar
Såtit til åndens lyse rige,
Hvor sandhedssolen funkler klar.

På skønhedshavet har jeg vugget
Og lyttet til dets vovers klang,
Og dybets fine, klare perler
Jeg dristig hented på min gang.

Rigt var mit liv på sorg og smerte,
Men og på fryd, selv i dets kval,
Og blev jeg slået i dets kampe,
Jeg vandt og sejre på dets val.

Og dog, hvor gerne veg jeg ikke
Min plads i denne stolte dans,
Og gav med glæde åndens vælde
Bort for en bondes sløve sans.

O, hvilken ro dog kun at tænke
På, hvad et søvnigt blik kan se,
Hvad værd ej har, værdifuldt finde
Og dumt ad åndens tale le;

Og så tilsidst henslumre rolig
Med drøm om Himlens fryd og mag,
Om gensyn med afdøde koner
Og håb om søndag hver en dag.

Lad mig ej dø!

Lad mig ej dø en dag, naturen bader
Sig glad og lykkelig i solens glans,
Mens tusind fugle fro i lunden juble,
Og bølgen vugger sig i livsglad dans,
Mens milde vinde sprede blomsters duft,
Og ingen sky gør mørk den lyse luft!

Det, som af alting renest jeg har elsket,
Naturen med dens rige liv og pragt,
Hvis hemmeligste åndedrag jeg fulgte,
En elsker lig ved brudens leje vagt, –
Den skal ej smile ligegyldig fro,
Når afskedsstunden kommer for os to.

Lad mig ej dø, mens dæmringssukket hæver
Sig fra naturens angstomspændte bryst,
Når vemodsdraget fødes på dens pande
Ved mindet om de lyse timers lyst!
En medlidståre vil det synes klar,
Og stedse besk mig medlidståren var.

Nej, lad mig dø en høstnat vild og dunkel,
Når stormen farer over hav og land
Og hvirvler løvet om i sære kredse
Og slynger bølgen frådende mod strand,
Når skyer stævne frem i sælsom flugt,
Og hver en stjerne er på himlen slukt!

Da kan jeg tro, at lydt naturen jamrer
Og hyller sørgende sit hoved til,
Og hvad med mig den hele verden taber
Jeg se i skyernes det sære spil;
Det er de skikkelser, jeg skulle fød,
Men som med mig nu dø den årle død.

Herverts død

Det var en herlig sommernat
Med efterskær af solens glans,
Med tågeslør og vovedans
Og månesølv på sø og krat,

Med sagte sus i bøges hang,
Med lindeblomsters søde duft,
Med stjerneblink fra mørkblå luft
Og vågen fred på mark og vang.

Men stille mægter ej naturens fred
Uroen i et fredløst hjerte,
Dens milde tavshed gør kun dobbelt tung
Den mørke uros vilde smerte.

Flyet fra det drømmesvangre leje,
Fast omklamret af sin kummers arm
Hervert ilte ad utrådte veje,
Vakte vissent løv til sagte larm.

Op til fortidsminders lyse himmel
Stærk han fo'r ved fantasiens magt,
Kasted' glad sig i den glade vrimmel,
Nød i fulde drag den milde pragt.

Styrted' så med lynets fart tilbage
I sin jammers trøstesløse favn,
Knust, men uden smerteråb og klage,
Kun med vemod hviskende et navn.

Navnet løfted' fra ham smertens tynge,
Kaldte atter svundne dage frem,
Lod på mindets strøm igen ham gynge,
Gav for livet atter ham en drøm.

Atter så for første gang han hende,
Atter rakte hun sin hånd ham fro,
Atter var han lykkelig med hende,
Atter sang han lykkelig om to.

Brat sin lykke så igen han briste,
Som han troed' mest den stærk og fast,
Blev mod vanvid ved det tunge miste
Atter dreven, drømmen atter brast.

Feberhed på mossets bløde tue
Sank han hen, til døden træt og mat,
I sit øje livslysts hede lue,
I sit hjerte tomheds dumpe nat.

Nattens lune vind imod ham førte
Blomsterduftes æterlette hav,
Fantasien, vakt derved, ham førte
Til hans moders blomsterdækte grav.

Bitre smil om læbens fulde bue
Sig til stille vemod slapped' snar,
Og for øjets vilde feberlue
Glimted' frem en tåre mild og klar.

For hans øre lød hans moders sange,
Fro han lytted' til den kendte klang,
For hans øje barndomsminder mange
Kom og svandt i liflig bølgegang.

Sangen voksede i klang og fylde,
Mere liv og farve lød deri,
Drømmen, der ham fordum mægted' trylle,
Var det, genfødt nu som melodi.

Barndomsminderne, ved sang betvungen,
Skifted' ham og voksed' op i magt,
Og af glemsels mørke nat opsungen
Stod hans drømmeverdens lyse pragt.

Store blomsters farverige kroner
Åbned' sig og spredte herlig duft,
Underskønne, fulde, rige toner
Klang fra jord og blomster og fra luft.

Lys i stærke, brede farvebølger
Styrted' sig fra himmelbuen ned,
Fagre mø'r, som ingen klædning dølger,
Lægge sig ved klare kilder ned.

Frem imod ham går med åbne arme
Drømmeidealet, længst forglemt,
Øjet tindrende af liv og varme,
Læben smilende med åndfuld skæmt.

Op han fra det bløde leje farer,
Ungdomssmilet lyser om hans mund,
Ungdomsvarme øjets tåge klarer,
Kinden blusser ungdomsfrisk og sund.

Ind i drømmekredsen raskt han springer,
Kysser, favner, trykker til sit bryst,
Og med skyggerne i dans sig svinger,
Fyldt af mægtig, overvættes lyst.

Snart dog trættet han til jorden segner,
Dødens skælven gennem årer går,
Ej dog kindens friske roser blegner,
Førend hjertet mer i bryst ej slår,

Døende han strækker sine hænder
For at favne, hvad han favned' nys,
Og det sidste suk hans barm udsender
Møder drømmens skygger med et kys.

En kaktus springer ud

Når man i tanken lader rækken af sine bekendte glide forbi, så ser man altid dem, til hvem man ikke er kommet i et nært og inderligt forhold, lade sig tilsyne i en vis bestemt situation.

Således går det i det mindste mig.

En drejer for eksempel altid hilsende om et hjørne, en anden finder jeg altid stående ved mit vindue med blikket fæstet på genbohuset. Der er en aldrende mand, som stedse sidder og stirrer tankefuldt ned i sin suppe, hvorover utallige fluer summer, og en elegant ung mand, der stedse følges af en nøddeknækker, der viser tænder i skyggen af en stor calla.

Af de mange sådanne billeder, som nu drager mig forbi, vil jeg fastholde et enkelt.

Det er en gammel mand, der bøjer sig ned over en prægtig rose og kysser en nysudfoldet knop. Han er krigsråd. Krigsråden holder usigelig meget af sine blomster, også af andres, men som man holder af andres børn i forhold til sine egne; men havde nu disse andre et ejendommeligt blomsterbarn, som de ikke forstod at pleje, som det skulle plejes for at blive til noget, så tog han det til sig og var mod det som mod sine egne og skiltes nødigt fra det. Han blev vred, når man ikke var god ved blomster, og gik endogså stundom ind til vildfremmede mennesker og gav dem tilhold om at vande den heliotrop, de havde i vinduet, og beskære myrten, der stod ved siden af den. Denne krigsråd havde en datter, hun hed ikke Julie; men jeg vil kalde hende Julie. Om hun var smuk? Ja! se nu, hvad krigsråden mente. Jeg har nemlig krigsråden mistænkt for

et stærkt hang til symbolik; jeg tror, at de blomster, der stod i dagligstuen, hver havde sit navn efter en af hans kære, og hvad en dejlig hvid nerium angår, som stod på et lille blomsterbord for sig og prangede med sine mørke blade og skære, duftende blomster, så er jeg ganske vis på, at den hed, hvad Julie hed.

Vi var fem unge mennesker, der stadigt kom der i huset: Per og Povl, Carl og Jesper og – Mads. Sidste gang vi alle var samlede der, var en aften i oktober og det i anledning af en meget sjælden kaktus, som nu endelig efter ni års omhyggelige pleje havde fået en blomst, der efter denne kaktusses skik ville åbne sig en gang i løbet af natten med et stort knald. Nu skulle jo ventetiden gå med noget, og da vi unge, hvad der ikke er nogen sjældenhed, troede vi var digtere, – Carl var dog både for vort og sit eget vedkommende vis på, at det var en fejltagelse, – så havde vi ladet krigsråden forstå, at vi ville påtage os at udfylde pauserne mellem teen og frugtskålenes vandringer.

Der var nu blevet indbudt en del damer og herrer; men på grund af det dårlige vejr og andet lovligt forfald havde, med undtagelse af en døv assessor, ingen andre end vi fem givet møde. Men hvad gjorde vel det, Julie var der, og det var dog egentlig hende, for hvem vi ville læse, hende af hvem vi ville beundres.

Nu! Kaktussen stod midt på bordet, krigsråden og assessoren sad hver i sin ende af sofaen, Julie vandt garn af en nydelig antik garnvinde, der havde tilhørt hendes afdøde moder, og Carl sad hos hende og klippede vindsler med en umådelig havesaks. Vi andre drev lidt ulykkelige omkring, fortabte os i billederne på væggen, talte striberne i tapetet, gennemgik visitkortene, løftede på rullegardinet for at se, om

det var stjernelyst, og hørte uagtet al denne travlhed dog hvert ord, der blev sagt i stuen, så vi kunne le, når assessoren var vittig.

Endelig var Julie så venlig at anmode Povl om at begynde, og han læste da:

Efterår

Skoven står i sin fejreste dragt,
Frugter er komne til blades pragt,
Rigere mægter den aldrig sig smykke,
Nærmere kan den mod målet ej rykke,
    Målet er nåt.

Høstvind kommer med lumskhed og list,
Kysser hvert blad, der hænger på kvist,
Bringer en hilsen fra vårvinde milde,
Minder det træsk om 'den tid det var lille,
    Løvspringets tid.

Længselsfuldt mindes nu hvert et blad
Tiden, det drømte i knoppen glad,
Mindes det nu, da befriet det strakte
Ud mod det lys sig, der venligt det vakte,
    Kyssed' det grønt.

Om vil det leve den tid, der svandt hen,
Lyst nu for vinden det flagrer igen;
Ej har dog vårfarvens friskhed det vundet,
Visnet det hænger, dets farve er svundet,
    Målet var nåt.

Høstvind kommer sin hærjende gang,
Tuder for blade sin spottende sang:
"Går I i barndom, så er I for gamle,
Ned skal I alle fra grenene ramle,
    Målet er nåt."

Løvet nu falder, dog blade små,
Ret som om atter i knop de lå,
Rulle sig sammen, skønt revne fra kviste,
Holde ved drømmene fast til det sidste,
    Drømme om vår.

"O ja! O ja!" sukkede assessoren, "efteråret er en meget melankolsk årstid og usund, meget usund!"

Jesper så medlidende over på sofafolkene, smilede til Julie og læste:

Stemninger I

I rummet det vældige vugges
Vor jord som på havet et blad,
Og jeg er et støvgran, der glimter,
"Gud" ved i lyset af hvad?
Og dog er det hele solsystem,
Der vugges i ætrens bad,
En krusning i mine tankers hav,
Kun lille, og kruset af hvad?

Stemninger II

Med store tanker har jeg levet,
Og dybe stemninger mig bar
Så tit til åndens lyse rige,
Hvor sandhedssolen funkler klar.

På skønhedshavet har jeg vugget
Og lyttet til dets vovers klang,
Og dybets fine klare perler
Jeg dristig hented' på min gang.

Rigt var mit liv på sorg og smerte,
Men og på fryd selv i dets kval,
Og blev jeg slået i dets kampe,
Jeg vandt og sejre på dets val.

Og dog, hvor gerne veg jeg ikke
Min plads i denne stolte dans,
Og gav med glæde åndens vælde
Bort for en bondes sløve sans.

O, hvilken ro dog kun at tænke
På hvad et søvnigt blik kan se,
Hvad værd ej har, værdifuldt finde,
Og dumt ad åndens tale le.

Og så tilsidst henslumre rolig
Med drøm om Himlens fryd og mag,
Om gensyn med afdøde koner
Og håb om søndag hver en dag,

"Det minder mig ganske om den tid jeg gav mig af med botanik," udbrød krigsråden, "der var så megen tale om, at dobbelte blomster var vanskabte, og jeg kunne aldrig se på en rose uden at pille den fra hinanden for at se al den støvdrager-jammerlighed, der gemtes bag de kønne blade. Da længtes jeg også efter min gamle bondeforstand, nu har jeg den – gudskelov!"

Julie bad nu Per at glæde os med et eller andet. Per sad og så på sine støvler og lod meget overrasket og meget uvillig. Da han var færdig med dette forspil, begyndte han:

En arabesk

Har du faret vild i dunkle skove?
Kender du Pan?
Jeg har følt ham,
Ikke i de dunkle skove,
Medens alt tiende talte.
Nej! den Pan har jeg aldrig kendt,
Men kærlighedens Pan har jeg følt, –
Da tav alt talende.

I solvarme egne
Vokser en sælsom urt,
Kun i dybeste tavshed
Under tusinde solstrålers brand
Åbner den sin blomst
I et flygtigt sekund.
Den ser ud som en gal mands øje,
Som et ligs røde kinder:
Den har jeg set
I min kærlighed.

Hun var som jasminens sødt duftende sne,
Valmueblod randt i hendes årer,
De kolde, marmorhvide hænder
Hvilede i hendes skød
Som vandliljer i den dybe sø.
Hendes ord faldt blødt
Som æbleblomstens blade
På det dugvåde græs;
Men der var timer,
Hvor de snoede sig kolde og klare
Som vandets stigende stråle.
Der var suk i hendes latter,
Jubel i hendes gråd;
For hende måtte alt bøje sig, –
Kun tvende turde trodse hende,
Hendes egne øjne.

Af den giftige liljes
Blændende kalk
Drak hun mig til.
Ham, der er død,
Og ham, der nu knæler ved hendes fod.
Med os alle drak hun
– Og da var blikket hende lydigt –
Løftets bæger om usvigelig troskab
Af den giftige liljes
Blændende kalk.

Alt er forbi!
På den snedække slette
I den brune skov
Vokser en enlig tjørn.
Vindene eje dens løv:
Et for et,
Et for et
Drypper den de blodrøde bær
Ned i den hvide sne,
De glødende bær
I den kolde sne. –
Kender du Pan!

Per så bifaldsfordrende hen på Julie, og hun nikkede venligt til ham med begejstring i blikket, men ikke ubetydeligt forvirret, for hun havde hele tiden, mens Per læste, hvisket med Carl og således næppe hørt et eneste ord.

Assessoren lo og hostede og råbte: "Superbt, superbt, ikke sandt, krigsråd? Fortrinligt, i sandhed fortrinligt!"

Krigsråden vendte sig mod Per og sagde lidt forlegent: "Ja, De må virkelig undskylde mig; men jeg kunne Gud hjælpe mig ikke forstå det, men det lød overmåde dejligt."

"Netop!" udbrød Jesper, Mads og Povl på en gang og antydede ved deres armbevægelser, at de havde en hel del at sige om den sag, men afbrødes heldigvis ved, at pigen bragte aftenberlingeren ind. Selvfølgelig lagde avisen beslag på alles opmærksomhed; men den ting er ikke til, man ikke omsider bliver ked ad, og Jesper anmodedes om at læse. Han foldede meget langsomt sit manuskript ud, så længe mørkt frem for sig, og tog så fat på:

Udlændinge

Det hænder undertiden, at frø fra sydlige lande af vind og vove føres op til Nordens kyster, og stundom spirer det; men luften er den fremmede plante for kold, det stærke strandgræs tager væksten fra den og skygger over den, og al den skønhed, den i sit hjem havde mægtet udfolde, kan kun et forskerøje ane i den forkrøblede stængel og de gule hængende blade ... Det er to sådanne planter, jeg vil vise dig; men vil nu du være forskeren, der i den kuede vækst aner den ranke stamme, løvets grønne fylde og blomsternes farvepragt, og således give dem et skær af det skønhedsliv, det blev dem nægtet at føre?

Det var da i en jysk landsby (Vestervig) på et stort sommermarked. Midt på pladsen stod en liremand, karle og piger i kreds om ham, fortabte i det tonehav, der strømmede ud over dem, glade, men med alvorsfulde miner, således som det sømmer sig for voksne folk. Dog var der en, som helt og åbent hengav sig til tonerne; han nynnede så småt med, slog med

hovedet, gjorde nu og da et dansetrin og vendte sig med glade, forundrede øjekast snart mod en, snart mod en anden, som ville han sige: "Kan I da blive stående?" og deres rolige blikke svarede ham det bestemteste Ja, og små smil tilføjede endog en stille tvivl om hans forstand. Med et blev han, helt ovre på den anden side, en pige va'r, som stod med halvtlukkede øjne og vuggede hovedet i takt. Han fo'r over mod hende, greb hendes hånd, og snart svingede de rundt på græsset. Det var ikke nogen dansemelodi, der lød just i dette øjeblik, men den dans, de improviserede, gik med et liv og en sikkerhed og sluttede sig så nøje til melodien, som var det hele dem begge noget gammelt og vel bekendt.

"Det er da sært, de sådan vil danse," hviskede en ganske ung bondepige til en ældre.

"Å hvad! der er jo ingen af dem, der er af folk."

"Hvordan det?"

"Å, han er jo opfødt i fattighuset, hans moder kaldte de Grethe Rakker, og hun var nok en kæltringpige."

"Men pigen?"

"Du kan nok se, at hun er af de sorte, hendes fader var sergent ved spaniolerne."

Men de to glade, der havde fundet hinanden, ville ikke skilles. En måned efter lod de sig vie. De havde ingen slægt og hvad de ejede var kun lidet, dog så meget, at en mand derfor overlod dem et lille hedehjørne, hvorpå der lå en høj. Højen fik de indrettet til hus; men heden blev aldrig have, som de først havde tænkt; thi Jens ville hellere tjene brødet ved at spille på klarinet end ved at grave, og Karen ville før spinde end luge. Her levede de nu meget lykkeligt, og da sommermarkedet kom

igen, tog Jens derhen med sin klarinet; men Karen måtte blive hjemme; thi der var en tredje i højen, der ikke kunne råde ene.

Årene gik, og den lille, Else havde de kaldt den, voksede sig smuk og klog og tumlede sig lystigt fra morgen til aften mellem de brune lyngbuske.

Pludselig blev hun meget syg, dage og nætter sad forældrene ved hendes leje; men sygdommen veg ikke.

Endelig våndede hun sig i den sidste kamp; Jens flygtede forfærdet udenfor, men moderen bad sit Fadervor, og da hun mærkede, at det ikke råbte om dét, hun dette øjeblik ene søgte, så gav hun selv ord til bønnen og bad: "Vorherre! jeg ved, at du er en god mand, og har vi været for glade og ikke tænkt nok på dig, så må du nu ikke være for streng ved os; tag ikke mit barn fra mig! kan du ikke lade os få det, som vi havde det, så lad mig blive syg, det er jo os store, der skal rammes, ram os så, men lad ikke mit uskyldige barn lide!"

Men barnet vred sig i dødssmerten, og moderen skreg i fortvivlelse: "Hold op, Vorherre! lad ikke sygen tage således i hende, hjælp hende, se, hvor hendes hænder knytter sig, se, hvor hendes øjne ser på mig om hjælp! o Gud, det er synd af dig!"

Men barnet døde.

Dagen efter gik nu Jens til præsten og bad ham, om barnet måtte blive begravet i heden, lige udenfor højen, der havde det haft sine lykkeligste timer og der ville det vist helst ligge nær ved dem; kirkegården kendte det slet ikke noget til, og der ville de så nødigt have det hen mellem lutter fremmede. Præsten søgte nu at gøre ham begribeligt, at kirkegården var det eneste

rigtige sted at ligge, når man var død, og at den kristne kirkes børn ikke kunne begraves i uindviet jord som andre hedninger.

Præsten fik da sin vilje.

Sorgen gjorde det nu en stund mørkt for dem; men de var unge, og livet fik atter lys og lød. De flyttede bort fra egnen ind til købstaden, hvor Jens blev ansat ved nogle danseboder og Karen fik nok at spinde.

Der var dog også dage, hvor de optrådte sammen, og til disse længtes de som børn. Når der nemlig var en eller anden fest i byen, der skulle være rigtig strålende, så bestilte man parret til at gøre musik, og hvor var det da ikke morsomt for kloge folk at se den gale Jens Klarinet kaste kælne og beundrende blikke til sin kone, medens hans fingre smuttede henover hullerne på instrumentet, som var det en mandolins strenge, de behandlede, og hvor uendelig komiskt var det ikke at se Karen, en gift kone, ryste, svinge og slå en uhyre tamburin, og endelig hvilken masse indfald blev der efterhånden ikke at mindes og at gentage, eftersom årene led, for der blev ingen vittigheder glemte, og Jens og Karen blev ved at optræde, længe efter at deres hår var begyndt at gråne.

Men anden gang ville Døden gæste deres hjem og sendte sin tjener Sot at berede den vejen. Karen var syg, meget syg, og Jens sad hos hende, når han ikke var ude at søge råd; thi alt, hvad der hed læge, klog kone og klog mand i flere miles omkreds hentede han til den syges seng, og lovende dem alt, hvad han ejede, tiggede han dem på sine knæ om at gøre Karen rask.

Men Karen døde.

Aftenen var mild og stille. Jens hentede tamburinen, lagde den i den dødes hænder, tog så sin klarinet frem og spillede de

melodier, hun mest havde elsket; først spillede han en lille sang, og ordene klang om ham så tunge og vemodige:

"Det var en lørdag aften,
Jeg sad og vented' dig,
Du loved' mig at komme vist,
Men kom dog ej til mig."

Så spillede han den sære dans, som hun altid ville høre, men bønderne aldrig ville danse efter, fordi den ingenting lignede, som de sagde.

Men nabokonen hørte musikken inde hos den døde; hun gik straks ind til Jens, og med forargelsens hele pathos råbte hun: "Hvad er du dog for et menneske! sidder du ikke her og spiller danse ved din kones lig!"

Jens så forundret på hende.

"Ud med dig! hverken for Gud eller mennesker kan jeg forsvare at lade dig blive her hos liget."

Og Jens gik ud og drak sig fuld. Men det var det første, man kunne forstå af alt, hvad han havde gjort, og folk sagde, at den gale Jens Klarinet var blevet klog, da hans tåbelige kone døde.

Men Jens blev ved at drikke.

Der blev meget stille i stuen, hvad der gjorde Julie og Carl meget forlegne, da de ikke vidste hvorfor. Carl ville sige noget, men vidste ikke hvad; – så væltede han en frugtskål, og leende tumlede hele selskabet omkring efter trillende æbler og hoppende valnødder. Nu skulle Povl frem; han drak tre glas vand og foredrog så:

Gurresange

I. Valdemar

Den blålige dæmring nu dæmper
Hver tone fra sø og land,
De flvvende skyer har lagt sig
Til hvile ved himlens rand.
I lydløs tynge samlet
Er skovens luftige bo,
Og søens klare bølger
Har vugget sig selv til ro.
I vesten kaster solen
Sin strålende purpurdragt,
Så drager den over sig bølgen
Og drømmer om dagens pragt.
Ej mindste løv sig rører
Og kalder på min sans,
Ej mindste tone klinger
Og vugger mit sind i dans.
Nej, hver en magt er sunken
I egne drømmes elv
Og skyder mig blidt og stille
Tilbage til mig selv.

II. Tove

O, når månens stråler milde spille,
Når omkring mig alt er tyst og stille,
Da er vand mig ikke søens vove,
Træer ej de dunkle, tavse skove,
Sky ej, hvad mig himlens hvælving dølger.
Dal og bakke ikke jordens bølger,
Form ej form og farven ikke farve,
Alt: et udtryk for hvad Gud har drømt.

III. Valdemar

Ganger! står du nu og drømmer!
Nej, jeg ser det, vejen strømmer
Hurtig bort dig under hoven.
Stærkere dog frem du sprænge,
Du er endnu midt i skoven,
Medens jeg dig ventet længe
Har ved Gurre borgeled.
Skoven slipper, alt jeg øjner
Tovelilles fagre bur,
Skovens træer bag os glide
sammen til en dunkel mur;
Men end vildere du jage!
Ser du skyens skygge trække
Over mark og mose frem?
Før den Gurres grund kan række,
Må vi stå ved Toves hjem.
Før den tone, som nu klinger,
Går for evighed til ro,
Må dit rappe hovslag ryste
Gurre-borgens lille bro;
Før det blad, der falder,
Bækkens bølger nå'r,
Må din vrinsken gjalde
Lydt i Gurregård.
Skygge kom og tone dø.
Dyk dig blad i vove:
Volmer ser sin Tove!

IV. Tove

Stjerner juble, søen lyser,
Trykker sit bankende hjerte mod kyst,
Løvet nynner, duggen danser,
Vinden sig kaster så kåd til mit bryst.
Vejrhanen synger og tårnene nikke,
Svendene spanke med flammende blikke,
Ternerne dæmpe med hånden forgæves
Barmen, der sælsomt uroligen hæves.
Roserne stirre med hånd over bryn,
Faklerne hjælpe det dårlige syn.
Skoven nu åbner sit ly,
Hundene glamme i by,
Stien, i stedse nærmere bølger,
Vugger den dristige rytter mod havn,
Og i den næste stigning, som følger,
Slynger den ham i min åbnede favn.

V. Mødet

Valdemar

Ej danse de engle for Herren så herligt,
Som verden nu danser for mig!
Ej juble for ham de mer ydmygt og kærligt,
End Valdemars hjerte for dig.
Men stoltere satte ej heller sig Krist
Hos Herren, og lo af sin kvide,
End Valdemar, glemmende kummer og tvist,
Sig sætter ved Tovelils side.

Ej længes de sjæle for Himmerigs mure
Mer efter at svinge sig ind,
End Valdemar, da han fra Øresunds kure
Så Gurres guldglimtende tind.
Og ej vil jeg bytte dets fredsæle vang
Og perlen, den lønligen varer,
For Himmerigs glans og bedøvende klang
Og alle de helliges skarer.

Tove

Nu siger jeg dig for første gang:
"Kong Volmer, jeg elsker dig."
Nu kysser jeg dig for første gang
Og slynger min arm om dig.
Og siger du, at jeg det før har sagt
Og at du til kysset er vant,
Så siger jeg: "Kongen han er en nar,
Der mindes forfængelig tant."
Og siger du, så er jeg selv slig nar,
Så siger jeg: "Kongen har ret;"
Men siger du, at jeg det ikke er,
Så siger jeg: "Kongen er slet."
For alle mine roser har jeg kysset ihjel,
Alt mens jeg tænkte på dig.

Valdemar

Det er midnattens stund,
Og usalige slægter
Stå frem af glemte, sunkne grave,
Og de stirre med længsel
På borgens kerter og hyttens lys,
Og vinden ned over dem
Spottende ryster:
Harpeslæt og bægerklang
Og elskovssange,
Og svindende de sukke:
"Vor tid er forbi!" –
Mit hoved vugges på levende bølger,
Min hånd fornemmer et hjertes slag,
Ned over mig livssvulmende strømmer
Kyssets glødende purpurregn,
Og min læbe jubler:
"Det er min tid nu!"
Men tiden flygter
Og jeg skal færdes
Ved midnatstide
En gang som død,
Skal samle ligdragten om mig tæt
Mod de kolde vinde,
Og liste mig frem ved sildig måne;
Og smertebunden
I muldet riste
Med sorte gravkors
Dit kære navn,

Og synkende sukke:
"Vor tid er forbi!"

Tove

Du sender mig et elskovsblik
Og sænker så øjet,
Dog blikket trykker din hånd i min,
Og trykket dør;
Men som et elskovsvækkende kys
Du lægger mit håndtryk på min læbe. –
Og du har for døden et suk,
Når et blik kan opstå
Som et flammende kys!
De lysende stjerner på himlen hist
Vel blegne hver gry,
Men blusse dog hver en midnatsstund
I evig pragt.
– Så kort er døden
Som rolig slummer
Fra kvæld til gry,
Og når du vågner,
Hos dig på lejet
I nyfødt skønhed
Du stråle ser
Din unge brud.
Så lad os da tømme
Den gyldne skål
For den mægtigt forskønnende død;
Thi vi gange til grav
Som et smil, der dør
For et saligt kys.

Valdemar

Vidunderlige Tove!
Så rig ved dig er jeg nu,
At end ej et ønske jeg ejer.
Mit bryst er så let.
Min tanke så klar,
En vågen fred er over min sjæl.
Der er så stille i mig,
Så sælsomt stille.
Læben vil bygge på ordets bro,
Men synker igen til hvile;
Thi det er mig, som banked' mit bryst
Ved dit hjertes slag,
Og som mit åndedrag
Hæved', Tove, din barm.
Og jeg ser vore tanker
Fødes og glide sammen
Som skyer, der mødes,
Og samlede vugges de i vekslende former.
Og min sjæl er stille,
Jeg ser i dit øje og tier.
Vidunderlige Tove!

VI. Skovduens sang

Gurre duer! Sorg mig tynger,
Samlet på flugt over ø, –
Kommer! lytter!
Død er Tove! Nat på hendes øje,
Det, der var kongens dag.
Stille er hendes hjerte,
Men kongens vugger vildt,
Dødt og dog vildt.
Sælsomt lig båd på vove,
Når *den*, plankerne krummede sig for at favne –
Snekkens styrer – ligger død, hildet i dybets tang
Ingen bærer dem bud,
Ufør er vejen.
Som tvende strømme vare deres tanker,
Strømme, der fulgtes side om side.
Hvor rinde nu Toves tanker?
Kongens i sælsomme bugter sig vride,
Søgende Toves,
Finder dem ikke.
Vide fo'r jeg, sorg mig sanked, meget jeg så!

Kisten så jeg på kongens skuldre,
Henning den støtted';
Mørk var natten, en enkelt fakkel
Lyste i gyden,
Dronningen holdt den, højt på svalen,
Skjalv for sin hævn;
Tårer, som ikke græde hun ville,
Funkled' i blik.
Vide fo'r jeg, sorg mig sanked, meget jeg så!

Kongen jeg så i bondekofte
Køre med kisten,
Gangeren, som ham bar til sejer,
Måtte den drage.
Vildsomt vankede kongens øje,
Søgte et blik,
Sælsomt lyttede kongens hjerte
Efter et ord.
Henning talte ord til kongen,
Blik og hjerte søgte dog end.
Kongen åbner for Toves kiste,
Stirrer og lytter med bedende læbe,
Tove er tavs.
Vide fo'r jeg, sorg mig sanked, meget jeg så!

Munken ville rebet drage,
Ringe solen ned.
Men han så på køresvenden,
Sorgens rune til ham talte: –
Solen sank til klang, som lyder
Over jordens døde.
Vide fo'r jeg, sorg mig sanked, død dertil!

Helvigs falk
I kongegården
Gurres due slog.

VII. Valdemar

Herre, ved du, hvad du gjorde.
Da du Tove fra mig tog?
Ved du, at det var mit sidste
Fristed, hvorfra du mig jog?
Herre, rødmer du ej af skam,
Det var den fattiges eneste lam!

Herre, jeg er også hersker,
Jeg har lært på kongestol,
Man fra sine undersåtter
Ta'r ej sidste glimt af sol.
Herre, du er på vilse vej,
Sådan vel knuser, men hersker man ej!

Herre, dine englehære
Fylde øret dig med lov,
Ingen ven du har, der dadler,
Når du dadel har behov.
Ak, og ingen er altid klar,
Herre, lad mig derfor være din nar!

VIII. Den vilde jagt

Valdemar

Vågner, alle kong Volmers mænd!
Spænder rustede sværd ved lænd,
Henter i kirker det støvede skjold,
Prydet med mærker af dyr og af trold!
Væk eders heste, der græsse i muld,
Sæt dem i siden de kringler af guld,
Sprænger mod Gurreby,
Det er dødningegry!

Bondens sang

Klap, klap med kistelåg,
Tunge trin af nattetog;
Græstørv skyder af muld,
Toften klinger af guld,
Klirren og klappen i våbenhus,
Hvisten og kasten med gammelt grus,
Stenene ramle i kirkegårdsdige,
Høgene suse fra tårnet og skrige,
Kirkeporten slår op og i, –
Ned under dynen, der fo'r de forbi!

– Jeg slår tre hellige Herrens kors
For folk og hus, for ko og hors,
Tre gange nævner jeg Frelserens navne,
Så skade de ikke min sæd for en avne.
Så tegner jeg mig på ledemod,
Hvor Herrens hellige vunder stod,
Da bliver for elverskud jeg fri,
For mareridt og for troldespi;
Sidst lægger for døren jeg stål og sten,
Da voldes slet ingen i huset mén.

Valdemars mænd

Vær hilset, konge, ved Gurre sø!
Nu spænde jagten vi over ø,
Vi pile sende fra strengløs bue,
Med øjne sigte, som ej kan skue,
Vi hjortens skygge med vunder slår,
Og engvand siver som blod af sår.
Hør valravn svinge
Med sorten vinge,
Og løvet skumme om hestens bringe.

Så skal vi jage, har somme sagt,
Hver nat til Dommedags vilde jagt …
Holla, hest, og holla, hund,
Standser jagten stakket stund!
Her er slottet, som fordum var!
Hest skal fodres med Lokes havre,
Mand skal æde sit ry til davre.

Valdemar

Skoven hvisker med Toves røst,
Søen skuer med Toves øje,
Stjerner lyse med Toves smil,
Skyen svulmer som barmens høje.
Sanserne jage for hende at fatte,
Tankerne kæmpe for hende at samle.
Men Tove er hist og Tove er her,
Tove er fjern og Tove er nær.
Er du da, Tove, med trolddomsmagt
Bundet i søens og skovens pragt?
Hjertet svulmer, som skulle det sprænges,
Tove, Tove, Valdemar længes!

Klaus Nar

"Ålen hun er en sælsom fugl,
Lever som helst i vandet,
Vrider sig dog i måneskin
Ofte en stund på landet."
Det har jeg sunget om andre en gang,
Bedst passer nu på mig selv min sang.
Jeg er ikkun husmand nu og mit hus er lille,
Og skønt ej jeg bad en gæst, leved ganske stille,
Blev jeg halvvejs dog ædt ud af mit hus det lille,
Så jeg kan ej byde stort, skønt jeg gerne ville.
Dog – den skal få min nattero,
Som kan mig det forklare,
Hvorfor jeg skal hver midjenat
Omkring et vandhul fare.
At Palle Glob og Erik Paa
Det skulle, kan jeg godt forstå:
De var så lidet fromme,
De doble nu, endskønt til hest,
Om svalest sted og døren næst,
Når de til Helved' komme.
Og kongen, han, som løber gal ved mørke nattetide
Og råber på en pige, som for år og dage siden
Med engle og med vildgæs fløj, han må med rette ride;
For han var altfor rå oprigtig,
Og man må være højst forsigtig
Og tage mægtigt sig i agt,
Når man er nar hos slig en magt
Som ham, der bor hinsides månen.

Men at jeg, Klaus Nar til Farum,
Jeg, som troede, at de døde
Vare fri for legemsmøde,
At éns støv blev åndens anker,
Så i fred man sine tanker
Kunne samle til den store
Hoffest, som bro'r Knud har sagt
Blæses ind med guldbasuner,
Hvor vi gode vel ved magt
Æde onde som kapuner,
Ak, at jeg på en fole galen
Med min næse vendt imod halen
Skal humpe om, mens folk er i senge, ...
Var ej det for sent, jeg ville mig hænge. –
O, men hvor sødt det skal smage forvist,
Når jeg nu dog bliver salig tilsidst.
Vel har jeg syndet lidt mer end de fleste,
Kan dog vel snakke mig fra det meste:
Hvem gav den nøgne sandhed klæder
Og tog dens prygl på vej og stræder?
Jo – i fald der er billighed til,
Så må jeg bænkes i Himmerigs sale, ...
Nå, hvor jeg dér skal værten bagtale!

Valdemar

Nu lér du deroppe,
Du strenge dommer!
Men dette drage du dig til minde,
Når dommedag kommer:
En sjæl er elskende mand og kvinde.
Du rive ikke vor sjæl i tvende,
Til Helved mig og til Himlen hende.
Thi da får jeg magt,
Da splitter jeg din englevagt
Og sprænger med min jagt
I Himmerige ind.

Valdemars mænd

Hanen løfter sit hoved til gal,
Har alt dag i kroppen,
Og morgenduggen driver, rød
Af rust, fra vore sværd.
Omme er tiden!
Graven kalder med åben mund,
Og jorden suger al lyssky rædsel.
Synker, synker!
Livet kommer i magt og glans
Med dåd og bankende hjerter,
Og vi er dødens,
Sorgens og dødens,
Smertens og dødens.
Til gravs! til gravs! til drømmesvanger ro –
O, fik i fred vi hvile!

IX. Sommervindens vilde jagt

Stolt Henrik og fru Gåseurt, tag blot jer i agt!
Nu begynder sommervindens vildene jagt:
Søen gnistrer som sølv i dens spor,
Myggene sivskoven bange forlade;
Det er meget værre, end I tror,
Hu, hvor det ler nu i bøgenes blade!
Træk det grønne om hagen!
Der er St. Hansorm med ildtunge rød
Og engtågen, det er en sky, der er død;
Hvilken bølgen og gyngen,
Hvilken ringen og syngen:
Kornvangens guldaks slår den lede vind
Mod hinanden, så det klinger;
Edderkoppen spiller på sit strengespind
Med de lange ben, så det springer.
Duggen triller med klang fra tue,
Stjerneskud flyve fra himmelbue,
Sommerfuglen flygter med larm gennem hækken,
Frøen springer langt ud i bækken.
– Tys! hvad tyder nu dens færd?
Hvert et vissent løv den vender.
Ak, den søger Eders frænder:
Vårens blåhvide strøm af blommer,
Jordens flygtige drøm om sommer.
Længst er de jord!
Men nu svinger den op
Over træernes top,
Thi opstanden den tror

Er det drømfine flor,
Og i sælsomme toner
Den dem hilser igen
I de løvrige kroner.
– Se så! nu er det snart forbi,
Den hvirvler hen ad luftig sti
Mod søens blanke flade,
Og dér i tusind vovers dans
I blege stjerners genfærdsglans
Den vugges blidt til hvile
Hvor her blev tyst!
Ak, var det lyst!
O sving, mariehøne, sving dig fra din blomstertue
Og bed om fagert solskinsliv alt hos din fagre frue!
Alt danse bølgerne om næs,
Alt trækker stribet snegl på græs;
Nu vågner skovens fugleflok,
Og blomsten ryster dug af lok
Og spejder efter sol.
Vågner, vågner, alle blommer,
Solen kommer!
Alt i øst i farvestrømme
Hilse os dens morgendrømme!
Snart den af de dunkle vande
Smilende opstår,
Stryger fra sin lyse pande
Rige strålehår!

"Uden kritik til det næste," råbte krigsråden.

Mads tog en meget tyk bunke papir frem, og af mangfoldige stumper af meget ulige størrelse og farve læste han:

Kormak og Stengerde

Den Kormak, om hvem her skal handles, var søn af Øgmund Kormakssøn og boede på den tid fortællingen begynder ved Midfjord på Island med sin broder Thorgils hos Dalla, deres moder. Øgmund var da død, og Dalla stod for gården; men da hun alt var gammel, lå styret mest på sønnerne.

Thorgils, den ældste, var tavs og indesluttet, havde både greb på arbejdet og lyst til det, blev heri heller ikke hindret af Kormak, som bedre led at trække tavl end kvæg, hellere talte med kvinder end med huskarle og mere tænkte på, hvad svundne dage havde bragt af sagn og sange, end på, hvad kommende ville bringe af høst og fangst. Han var i det hele ulig de fleste folk på den tid, og det er sandt sagt om ham, at han kun kendte fred som brist på strid og jævne ord som misvækst på kvad.

En dag hændte det, at Thorgils bad ham gå til fjelds efter nogle bortløbne beder. Kormak gik og kom mod sengetid til Gnupsdal. Han blev vel modtaget og ført ind i en stor stue, hvor et bål brændte. Ved det satte han sig og så ind i flammerne, medens han nynnede på et gammelt kvæde. Som han nu sad der, gik Stengerde, datter af Thorkel på Tunge, der havde sendt hende herhen i opfostring, forbi stuen med sin pige. De så, der var lyst derinde, og pigen sagde:

"Hvad slags fremmede kan det være? Lyster det dig ikke at se ad?"

Stengerde svarede, at hun før havde set folk. Alligevel gik hun hen til en luge, der førte ind til en mørk krog i stuen og kunne lukkes op udenfra. Hun så ind, og skønt hun vel vidste, at hun ikke kunne ses, blev hun dog ræd derfor og gik fra lugen. Pigen så nu ind og sagde: "Lidet lysteligt er her at se på; men er du ikke ræd for ham, var det dog altid tidsfordriv, om du spøgte med ham; han rejser vel i morgen tidligt og kommer dig sagtens aldrig mere for øje."

Stengerde så ind: "Manden er fager."

Pigen svarede: "Mig tykkes han led og sort."

"Lidet forstår du dig på fagerhed," mælte Stengerde vredt.

Kormak havde hørt deres tale, løftede hovedet og kvad:

"Ofte pigemunde
Nævnte Kormak skøn,
Nu han tror sig ligne
Odins yngste søn;
Thi slig stemme fager
Må fra Freja komme,
Skønheds dis, som bedst kan
Fælde skønhedsdomme."

Stengerde mælte: "Det er dog en lyde, at håret hænger dig i øjnene."

Kormak kvad:

"Issens lyng den sorte
Dækker tankens vang,
Varer snoge tvende
Venligt under hang,
At ej møers hjerte
Fast de skal omspænde
Og så elskovs syge
Dem i sindet tænde."

Stengerde sagde nu: "Skønnere er du end de fleste og snar i ordvalg; lidet er dog kun fagerhed og fagre ord."

Hertil kvad Kormak:

"Mer end skumhvid bølge
Frygter jeg din barm,
Mer end tryk af skjolde,
Mø, din runde arm,
Mer end stormens bulder
Røsten din den klare,
Og dit blik det lyse
Mer end sejd og snare."

Stengerde tog til orde: "Meget ræd må du være, når du kan frygte, hvad du aldrig har set og aldrig skal få at se." Dermed ville hun være gået fra lugen, men da kvad Kormak:

"Brand så vil jeg tage,
Dag din skønhed få:
Ved dens lys den klare
Brand vil slukket stå.
Men for mig vil aldrig
Mere nat oprinde,
Thi bestandig skuer
Jeg den fagre kvinde."

"Anderledes turde det blive," sagde Stengerde og gik fra lugen; men Kormak gjorde sig en brand rede og kvad:

"Skønheds skik det aldrig
Var for lyset fly,
Jætter kun og trolde
Kåre mulmets ly.
Men har nu en gyge
Borget sølvklar stemme,
Lykkelig var Kormak,
Var han bleven hjemme."

Derpå tog han branden og gik for lugen; men Stengerde havde hørt kvadet og, var gået derhen, og da Kormak kom, stod hun for ham i lugen: hendes læber bævede, men barmen vuggede roligt, hendes kinder blussede, men blikket var skarpt, skønt gråden ikke var langt borte. Men Kormak lod branden falde og sagde: "Nu fødtes Kormaks fremtid!"

Den nat fik søvnen kun liden magt over to på Gnupsdal, mindst over Kormak, thi alle hans tanker stævnede fremad og byggede på hans skæbne; men når de havde samlet den af lykke og lysende håb og Kormak ret skulle frydes ved dens sælhed, så

fo'r de bort med lykken og slukkede håb efter håb, så der blev kun idel tomhed og mørke. Således gik da natten; men mod morgen blev han roligere, og efter davre gik han udenfor.

Stengerde så ham fra fruerstuen og talte ned til ham: "Rider I nu fra Gnupsdal?"

"Hellere blev jeg og drog tavl med Eder," svarede Kormak.

"Gæst må føjes," mælte Stengerde.

Så satte de sig ved tavlet inde i storstuen. De spillede nu en stund tavse.

"Fagert møde," begyndte Kormak, "havde jeg i går i denne stue; men kort var det, dog var det min egen skyld."

"Hvordan skiltes I da?"

"Det er det, jeg ikke ved tilfulde; hun gik vist vred."

"Det var en kvinde – kvindevrede er lig sommerfrost, den varer en nat, og så er den forbi."

"Men sommerfrosten kan dræbe de spirer, der kunne have båret fagre blomster og rig frugt."

"Det hænder; men er dagen blid og varm, gør den vel nattens skade god igen."

"Men urten får dog aldrig rigtig grøde."

"Tit trives det netop allerbedst, der fares ilde med, mens det er spædt."

"Men Stengerde, om der nu ingen spirer var?"

"Så tog ingen skade."

"Stengerde! var der spirer?"

"Det er jo sommer."

"Vil de trives?"

"Når de vares vel."

"Ville de vorde varede vel?"

"Det råder dagen for."

"Så er Kormak ikke ræd."

Dermed tog han farvel og red til Midfjord; men der meldes intet om, at Thorgils fik sine beder igen.

Kormak fo'r nu ofte til Gnupsdal. Dette kom ud blandt folk og nåede Thorkel på Tunge. Han blev kun lidet glad derved og tog Stengerde hjem.

Nu varer det en stund, inden de ses; det bliver endelig Kormak for længe, og han rider til Tunge.

Da han nu er kommet vejen frem, står Stengerde i løggården og narrer sine høns med blomster, hun river af diget.

Kormak lister sig ind derunder og fanger i hånden en stor bunke, hun kaster ud.

Han kvæder:

"Fager blomsterbølge
Over diget faldt,
Skøn slig hilsen være
Må for ham, den gjaldt.
Men sig bedre lønne
Må bag diget fange
Kyssebær så søde,
Blikkeblomster mange."

Derpå sprang han over diget, men Stengerde havde fjælet sig bag en hyld. Kormak så længe efter hende, da lo hun og råbte: "Du skulle biet med at synge, til du var kommen over."

De taltes da længe ved; så sagde Stengerde: "Går du nu ind til Thorkel?"

"De er der, som hellere se mig end han," svarede Kormak.

"Dog må du tale med ham; for han er den, der råder over mig," sagde Stengerde og så stift på Kormak.

Han forstod tanken, der havde båret blikket; den voldte ham smerte. Han stod hastigt op, gik ind til Thorkel, friede, som skik var, og enedes de da vel derom.

De ord sagde han nu til Stengerde, at det bares ham for, at han hidtil havde sunget på den anden side diget og først i dag var kommet over; men end så han hende ikke. Så red han hjem igen.

Ved Midfjord sagde han dem da, at han havde talt med Thorkel. Det var dem ikke ret til måde. Dalla sagde ham, at han og Stengerde kun lidet passede for hinanden, og Thorgils mente, at det var altfor tidligt at binde sig. Kormak hørte på det og bad så Thorgils tage til Tunge og aftale alt Thorkel og ham imellem. Selv tager han sig nu af gården, er altid i marken ved arbejdet, taler lidt og kvæder aldrig, og er det for alle, der kender ham, som var han blevet en hel anden.

Så lider tiden, og der er ikke langt til brylluppet.

Da hænder det en nat, at der er stor varme i luften, og Kormak lægger sig oppe på høloftet for at hvile svalt.

Hvad her nu er overgået ham, om han er blevet hjemsøgt af vildende drømme, eller onde vætter har gjort ham skade, vil ikke falde let at råde; men det er næsten at tro af det underlige kvad, han stundom, når hans sind var tungt, lod Thorgils høre.

Dette er nu kvadets begyndelse:

"Udfra høloftslugen
Stirred øjet mat,
Så, hvor åen glimted
I den lune nat,
Skued tågens bølger
Op af enge vælde,
Og langt borte så det
Gnupsdals spidse fjelde."

"Navnløs tavshed hused
I mit unge bryst,
Hjertet som en dravge
Sad derinde tyst;
Alle mine tanker
Lå i tåge bundne,
Mindets havn og håbets
Bavne var forsvundne."

"Men nu blikket vanked
Over kendte sti:
Hver en busk og tue,
Som det gled forbi,
Kendinger og mærker
Var til det forsvundne;
Mindets havn og håbets
Bavn var atter fundne."

"Mine Gnupsdalssange
Lød for mig igen:
"Elskovsflugt vi flyve
Ingenvegne hen,
Under Frejas lofte
Vi på vinger hvile,
Alle jubeltoner
Frem imod os ile."

"Men fra Tunge svared'
Pigen mig igen:
'Elskovsflugten flyve
Vi mod målet hen,
Gennem Frejas lofte
Jublende vi glide,
For vor lykke vinker
På den anden side.'"

Så er det, der følger vers, som få mindes helt og ingen tilfulde fatter; men dét synes det dog, at de melde: at han enten drømte eller bildte sig ind, at han så Stengerde i al hendes skønhed, og at der kom hede i blodet, så han krænkede hende, og så gled drømmen eller synet fra ham og angeren ned over ham, og han blev så særsindet og betagen, at han ikke kunne mindes Stengerdes træk, hvor meget han end tænkte derpå.

Ihvor det så er, er det dog vist, at han i mange nætter og dage flakkede om på fjelde og udmarker, og da han kom hjem igen, bar han sig som én, der kun havde halv rådighed over sit sind. Både kvad og omtanke var som sejdet ham fra, og først uger efter blev han mand igen.

I de dage, han fo'r vidløs om på fjeldene, falder brylluppet; men der kom ingen brudgom hverken første eller anden dag, og derom var nu alle Stengerdes frænder enige, at dette var en stor skam, der var overgået både dem og hende.

På den tid sad ved Hrutafjord en mand, der kaldtes for Holmgangs-Berse, enke. Berses omgang var kun lidet søgt, for så hidsig og stridslysten var han, at det at tale til ham næsten var som at pæle af til kamp. Af skjaldekunst led han kun nidviser, og lovene så han kun an for urimelige skikke, der lagde sig i vejen for folks gammen. Ham lod Thorkel byde Stengerde til, og da han vidste, at Kormak skulle have haft hende, fandt han, at det smykke, der var sluppet en mand af hænde, ville skære ilde i øjnene i anden mands hånd, og handelen blev da sluttet, og brylluppet stod.

Men død og gifte er herredsrygte, og elskende hjerter er altid grander, så den sag kunne da ikke gå Kormak helt forbi. Han stod just og bødede på en lervæg, da det meldtes ham. En stund blev han ved med arbejdet; men på en gang satte han begge hænder mod væggen og trykkede den ind; derpå vendte han sig mod den, der havde bragt rygtet i gårde, og kvad:

"Ej er tid at bøde
Nu på revnet hus,
Kormaks fagre lykke
Sunken er i grus.
Ringe er den glæde,
Lunt bag væg at hvile,
Medens ude stimænd
Med éns eje ile."

Thorgils kom til og mælte, af nu måtte de vel lede deres sværd frem, siden Kormak havde fundet sine kvad. Kormak sang:

"Hvilet har det rygte
Vist i hver en vrå,
Træt af al den kummer,
Som det drager på.
Nu på rappe foler
Må vi hurtigt fare.
Spildte tid skal hestens
Hove sammenspare."

Red de da med stort følge til Tunge. Men Berse sad alt i god behold med Stengerde på sin gård. Kormak kvad da:

"Nu skal Berse favne
Lyse mø med lyst,
Mig vil sorgen svarte
Trykke til sit bryst.
Skønt skal han på lejet
Hendes røst fornemme,
Grumt mig holde vågen
Sildig angers stemme."

Så red de hjem igen.

Som Berse havde tænkt, bragte Stengerde ham en stor medgift af strid, og nu følger megen ufred mellem ham og Kormak og begges frænder. Dermed går så tiden.

Da falder det sig en dag således, at Stengerde er ude på fjeldene at sanke urter til farvning og møder Kormak. Det bliver så et langt ordskifte.

Så siger Stengerde: "Hvad hinder havde du vor bryllupsdag?"

"Det vil du knap forstå, og det er tungt for mig at tale om, thi hvad den gang var mig som høje fjelde, er mig nu som løse sandtuer."

"Kormak! ville du ikke ægte mig?"

"Det ville jeg, Stengerde, men jeg led ikke, du talte om det, og meget drog de ord ned over mig."

"Skjalde er nok skøre varer!"

"Hvor lider Berse?"

"Han er ikke skjald."

Kormak stod nu en stund tavs og så på Stengerde, så kvad han:

"Samled Odin alle
Asekvinders blod,
Vakte det ved runer
Til en kvinde god,
Skulle så som fagrest
Guder hun fortrylle,
Fik *din* ham hun låne
Og i den sig hylle."

"Milde norner ville,
Jeg Stengerde fandt;
Norners hu sig vendte,
Berse hende vandt.
Og min fremtid, gryet
Til en vårdags lykke,
Til en høstnat kvælded.
– Alt dens tåger trykke."

"Dog, som her jeg stander
Kuet, mat og mod,
Magt og sejer ruger
I mit skjaldeblod,
For om end en anden
Dig som sin kan favne,
Evigt mine kvad dog
Samler vore navne."

"Tak for lødrig glæde,
Tak for kummer bleg!
Tak, for du mig elsked',
Tak, for du mig sveg!
Tak for rige toner
I ufødte sange!
Tak for hver en hæder,
Jeg på jord skal fange!"

Derpå gik han hurtigt bort, og hun stod længe og så efter ham. Straks efter kom Berse til og satte sig lidt borte; han havde set Kormak og sagde: "Var det om jert bryllup, I talte? Stakkels knøs! liden glæde er der i mindet om det får, ulven har taget."

"Ti stille, Berse!" mælte Stengerde, "han er bedre mand end du."

"Ja til at finde på kvad."

"Ja, Berse; men det er noget stort at være skjald."

"Vist så! – du er klogere, end du snakker til; – og fager er du! Kom hen til mig!"

"Du er gammel, Berse!"

"Hvi siger du det? Kom hen til mig!"

"Du er gammel, Berse, og jeg skal vare dig og være dig god."

"Det skal jeg elske dig for."

"Nej, så farvel, Berse!"

"Men har du da endnu Kormak kær, efter alt, han har voldet dig?"

"Han og jeg er nu en gang gået fejl af hinanden; men endnu kan vi råbe hinanden til."

"Han har da snakket mig dig fra?"

"Fra dig; men ikke til sig."

Så gik hun fra Berse hjem til Tunge, og Thorkel måtte se at ordne alt på det bedste med Berse.

Til Tunge kom der ofte folk fra Sunnudalen, da de havde megen slægt der. Rigest mand i dalen var Thorvald Tinten, og han tog altid ind hos Thorkel. Thorvald var en vidtberømt skjald; hans kvad var meget ansete, men få kunne huske dem; hans gård var den skønneste videnom, og i hans storstue stod kostelige bægre af guld, han havde fået af konger og jarler i skjaldeløn. Hans venner var alle gamle folk, og de roste ham højligen for hans klogskab og sindighed; men de unge i dalen sagde om ham, at han gik, som havde han skørter om benene, og at hans forstand på våben var så stor, at han troede, der holdtes om sværdodden og sloges med hjaltet.

Thorvald traf tit sammen med Stengerde, talte altid længe med hende og sagde hende sine kvad. Så bejlede han en dag til hende hos Thorkel. Thorkel sagde, det var ham med, men viste ham til hende selv.

Stengerde sad ved væven og sang. Som Thorvald trådte ind til hende, holdt hun op og sagde: "Thorvald! er det noget stort at være skjald, og er skjaldskab mer end manddom?"

Thorvald svarede hastigt: "Du kender jo kvadet:

"I glemsels grav
Hver tid må gange,
Hvis skridt ej skues
Af skjaldeblik."

"Ja! – Hvad er din tro om Kormak?"

"At han er tapper."

"Ja! – men hvor højt regner du hans skjaldskab?"

"Så højt som det, han kvæder om."

"Det er da så højt som mig."

"Nej! – ikke var det min tanke."

"Regner du dine kvad lige med det, de lyder om?"

"Ja, Stengerde!"

"Så står da din kunst så meget over hans, som konger og jarler over mig."

"Nej! – ikke var det min tanke!"

"Hvad tænker du da?"

"At der ingen lighed er mellem mine og Kormaks kvad, at konger er konger og du den dejligste af alle kvinder!"

"Vil du fri?"

"Ja! – det er min tanke!"

"Er det din eneste?"

"Det er min nærmeste."

"Hvad er da din næste?"

"Bryllup, Stengerde!"

"Er du så stor med mig, som Kormak uden mig?"

"Med dig eller uden dig er min storhed den samme."

"Den samme?"

"Men min lykke ikke."

"Så tal med Thorkel!"

"Det har jeg gjort."

"Dig forstår jeg! – og skjald er du?"

"Større end Kormak!"

Så følger brylluppet, og de tager til Sunnudal.

Imens er nu Kormak blevet så til sinds, at han vil følge med Thorgils til Norge; han har derfor mangt at tage vare og færdes langt omkring for at sige frænderne farvel, så alle disse tidender først træffer ham sent. Straks rider han til Sunnudal og træffer Stengerde på toften. Han bliver på hesten og kvæder, før den vel er kommet i hold:

"Nu, Stengerde, ønsker
Jeg dig trællestand,
Så du gik som vare
Om fra mand til mand,
Thi din rige skønhed
Du så ringe agter,
At til hver en stodder
Du den bort forpagter."

Stengerde mæler: "Stor uret har du i stedse at løbe efter mig, og troede jeg nu, den tid var kommet, at jeg for bestandig var fri for dig."

Så kvæder Kormak:

"Aldrig, nej, Stengerde,
Skilles du fra mig,
Mer end fællig arne
Binder mig til dig.
Fjeld på fjelde dynget,
Hvorom bølger larme,
Var kun liden hindring,
Mindre Tintens arme."

"Lidt er det at lave i kvad! Gå nu!" mælte Stengerde vredt; men Kormak kvæder:

"Så farvel, lad Tinten
Kys og blikke få,
Og din fagre stemme
Lad ham høre på;
Men din stærke længsel,
Gråd, som lønligt vælder,
Og hver dristig tanke
Dog kun Kormak gælder."

"Dyrt skal du angre din hån, og det skal du vide, at Thorvald står langt over dig, både i kvad og mit hjerte!" Det mæler Stengerde, og så skilles de.

Da brødrene årle næste morgen stod ud for fjorden, stod Kormak i stavnen og kvad:

"Nat er nu forbi,
Fred og slummer ender,
Kampbud over ø
Solens bavn udsender.
Op til liv og strid!
Dag sit skjold får klang,
Skønt det klinger ned
Nu som fuglesang."

"Se, hvor Ymers blod
Rødt i solen luer,
Som det syded end
Under bringens buer,
Hvor det vugges vildt,
Hvor det løftes vredt,
Som i årens gang
End det banked' hedt!"

"Himmellød og glans,
Som mit øje blænder,
Drømmehær, som sol
I hans hjerne tænder,
Så kun nævnes kan
Svalins runedrag,
Rumme kan dem ej
Noget ordelag."

"Større pragt dog nu
Under Tintens øje,
Drømmens rose liv
Får bag hvide høje,
På den fagres kind
Sætter knop den prud,
Og på hendes mund
Springer rosen ud."

Børen var dem gunstig, og det bærer godt afsted. Så kommer de til Norge og bliver vel modtaget. Men længe er de ikke på sted ad gangen; vide færdes de på vikingetog; ved gry gør de strandhugst, i kvæld bøder de sejl; slipper de åren, er sværdet ved hånden, og volder de fjenderne ulempe med sejersråb den ene nat, så hyler de sårede efter den næste. På den vis tumles de i tvende år, lander igen i Norge, færre om at dele byttet, end de har været om at vinde det.

Nu tøver brødrene en stund i kongsgården; men så siger Kormak, at han hellere vil fryse som skovgangsmand på Island end sidde kongen og bålet næst i Norge.

Det svarer Thorgils, at få mænd løber så griske efter arvepart som Kormak efter ulykke.

Kormak mæler: "Jeg kender kun én lykke, og den ejer Tinten."

"Den skulle du have grebet, da den raktes dig," siger Thorgils.

"Ræk mig den nu," svarer Kormak.

"Mon lykken vil?"

"Ja det er det, jeg vil vide."

Så drog de til Island og fandt der deres rygte meget større, end de lod det tilbage. Kormak fandt snart til Sunnudal og dér Stengerde ene hjemme.

De ord var hans første, om hun havde længtes efter ham.

Dertil svarer hun, at hendes længsel var stærk efter ham, når han var langt borte, men at det ingen glæde voldte hende at vide ham nær.

Så sidder de længe og ser tavse på hinanden. Da kvæder Kormak:

"Lad mit kvad nu galdre
Gamle minder dag,
Tiden, da vi mødtes
Under Gnupsdals tag,
Lad et kys, Stengerde,
Syv års smerte døde,
Tænde ny vor elskovs
Første morgenrøde."

Dertil svarer Stengerde: "Dårligt sømmer det os at mindes vor kådhed, og ikke er Thorvalds hustru vant til at kysse fremmede ungersvende."

"Det tror jeg dog, at der kommer tid, da vi får fælles leje."

"Således kunne det have været."

"Stengerde, bliv min hustru!"

"Jeg er Thorvalds."

"Han ligner Berse så lidt, lad ham ligne ham i ét."

"Du snakker over dig."

"Det er tungt at miste dig."

"Det ville Thorvald mene."

"Han har aldrig ejet dig."

"Nu snakker du vidløst igen."

"Men elsker du da Thorvald?"

"Det skulle synes være en sag mellem ham og mig."

"Men du og jeg da?"
"Jeg er Thorvalds kone."
Kormak kvæder:

"En gang i dit hjerte
Lukked du mig ind,
Did bestandig længes
End mit tunge sind.
Men hvor stærkt jeg banker
Og hvor mygt jeg beder,
Ej mig op du lader,
Ej mig ind du leder."

Så ville han være gået, men Stengerde greb hans hånd; Kormak vendte sig, men hun slap hurtigt hånden og gik. Så går også han, og der er ikke mange dage mellem dette møde og hans ny norgesfærd.

Siden vendes også Stengerdes hu mod Norge, og hun og Thorvald tager afsted.

I Norge ser nu Kormak en dag Stengerde på den lange gade tæt ved kongsgården. Han går lige hen til hende og siger: "Følg med mig, pige! længe nok har jeg været dig foruden."

"Godt køb har du på talemåder, som andre aldrig bruger."

Kormak greb fat i hende: "Nu skal du følge mig, mangesindede kvinde! Stærk elskov er der på begge sider, og skønt vil vort samliv vorde; men den, der ikke vil lokkes til det gode, skal tvinges dertil."

Så ville han være gået bort med hende. Men Stengerde tog til at råbe om hjælp, og der kom folk til og skilte dem ad.

Nu farer Thorvald med Stengerde til Danmark; men vikinger tager både gods og kvinde fra ham. Kormak og Thorgils farer på

samme led og spørger dette. De vinder begge dele tilbage. Da de mødes med Thorvald, giver han dem stor tak og siger: "Tag nu du Stengerde, Kormak! det var dog dig, hun mente, både da hun tog Holmgangs-Berse og Thorvald Skjald."

"Er det efter dit sind, Stengerde?" spurgte Kormak.

"Thorvald er mig god nok," svarede hun.

Så kvæder Kormak:

– – – – – –

Middag

> I Jacobsens kladde indledes *Gurresange* med digtet *Middag*:

Der ligger en duft af turist-lyrik
Alt ud over Gurre vange;
Hvad her skal føles, ved på en prik
Man gennem de kendte sange.
Alt er beredt, naturlige sæder,
Kunstigen gjorte, enkelte steder
Vise dig, hvor det er skik at begejstres.
Dejlig er skoven, en engelsk park,
Pyntelig slottet, det ses for en mark.
        Ja slottet er kønt
Rosers og klematis' blomstrende ranker
Og kirkegårdsgrønt
Slynge om murene sig og om tanker.

Øjner du stenen? læs i en fart
Indskriften; så, nu skuer du klart:
        Slottet er altså
        Sokkel, ej andet.

Dyb er moralen,
Vidt er den kendt.
Det er jo fortids
Store betydning,
At den til fremtid
Mægter at bære
Navnet på den, der
Drog den af mørket
Bragte den dag.

Digte

Du kalder mig tavs og melankolsk!

Du kalder mig tavs og melankolsk!
Måske – rent nægte det mægter jeg ej.
Kådhedens nisser forlod mig – måske –
Tænkningens ånder fordrev dem.
Hvorfor er jeg tavs? hvorfor melankolsk?
Ved jeg det selv!
Kun lidt af det meget jeg mægter at fatte,
Mindst af alt dog mig selv.
Tanken man gerne i former vil tvinge.
Verden siger: Tænk sådan! tænk ret!
Min tanke tåler ej tvangen.
Den strid måske, den hævden måske
Af mit fremtidsvalgsprog har mig alvor indgydt.
Så være det, hævdes det skal, jeg siger det frit:
"Fribåren er jeg, og jeg tænker frit!"

Monomani

Jeg er gal!
Men jeg kender mit vanvid,
Dets ophav og dets væsen.
Jeg er gal, og nu vil jeg synge;
Men jeg ved, jeg er stum,
Og at strengene, jeg slår,
Er jernstængerne for min celle.
– Jeg synger det frem altsammen,
Og det kommer i klang og farve;
Ser kun mine læber bevæges,
Mine fingre famle.

Så let, så begejstrende let
Går min elskedes dans
Som libellernes flugt
Over de brunlige sivtoppe.
Og som løvet, der falder i spejlklare sø,
Får vandet til at vugge
I voksende kredse og falde igen
Løvets eget vuggende fald,
Så følte hver, der skued min elskedes dans,
Sig forunderlig let
Og aned ukendt harmoni
I sin egen Gang. –
Men ve! hendes fodtrin høres tungt,
Rytmerne vakle,
Lemmerne stivne –
Der faldt tynge over alle,
Men jeg blev sten.
O jeg hader rytmer,
Jeg elsker det, der hviler i usikkerhed,
Mest hader jeg stormens sikre flugt,
Mest elsker jeg tågen.
O! ser I det! ser I det!
Mit Paradis kommer:
Over det hvide sand
Ligger tågen tæt;
Så mat, så dødt og glansløst,
Så afsindigt uforståeligt
Skvulper havet.
Som skyggen af en Lue

Flammer den takkede klint
Mørkt, gennem tågens røghvirvler.
For mig lurer det glatte, glatte sand,
Bag mig gabe mine Fodtrin i sand,
Mine svindende kræfters grave
I en lang, lang lige linje.

Du lille verden, som tågen begrænser,
Til din midte nå mine skridt.
Bag mig er små verdner
Fulde af mine fjed.
Men på hin fangemurs anden side
Ligger en verden, jeg ej har set og ej har trådt,
Og i den går nu Døden,
Og ved muren vil han møde mig.
Men jeg vil ikke vide det,
Thi mit skuffende blik
Flytter den ved hvert fjed,
Og når Døden når mig ved muren
Og kaster mig til jorden,
Vil jeg tro, mine fodtrin standse
I en ny verdens midte.
O hvor mat jeg er, så salig mat!
Og havet skvulper,
Klinten vakler,
Og tågen ... ve! ve! tågen flygter
For stormens faste vingeslag!
Klinten står fast,
Havet får glans,
Og op op ned, op op ned
Vugger det i kraftige vover!
Og stormen er Guds tanke,
Hans stærke klare tanke,
Og det er mig, den vil,
I styrke og klarheds
Dobbelte rædsel!

Men jeg vil ikke, døden vil jeg!
Min sjæl skal skælve bort
Som en hules forvirrede ekko,
Og han vil, han vil drage den til sig
I et stærkt, fuldt tonende drøn! …
O klinger, mine strenge, klinger
Rallende og varslende! –
Strenge, strenge, er I af jern?
Ja, ja, det er stænger af jern,
Stænger for min celle,
Thi jeg er gal!

Vi stakkels travle menneskebørn

Vi stakkels travle menneskebørn,
Der føler og tænker og vil
Og ane sålidt som ko og bjørn,
Hvorfor vi monstro blev til.

Døgnfluen det er en lykkelig svend,
Han fødes, når dug driver på
Og famler med natten sig frem til Lys
Og lader så til det stå

[ændret til:]
Han øver de vinger så små.

Så flyver han vidt i verden om
Og ser sig fornuftig og mæt
Og er før dagen er halvt forbi
Nu både blaseret og træt.

Sæt livet nok så vildt i spring

Sæt livet nok så vildt i spring
Ud over alle love,
Sidste spring over dødens gab
Vil det dog aldrig vove.
Alt hvad livet det holder på
Lægges til støv og mulde,
Dødens hænder har bedre tag,
Blive end mere fulde.
Men om der kommer en tid da Død
Er mæt af liv og dage,
Og livet da har lyst og magt
At hente det bedste tilbage.
Det blev end ingen hjerne klar,
Højst nogle hjerter fromme,
Men vist det er at længste Dag
En gang dog bliver omme.

Det var de dumpe klokkeslag
Der summer op fra søens Grund,
Hvor intet længdemål ta'r bund
Men did et lødrigt løvfuldt hang
Af sagnets ranker *[?]* har sin gang
Henover røde mures brand
Og kobbertækte tinder.

Har du med dit øje skuet (Den vilde jagt)

Har du med dit øje skuet
Solens spil på vang og vove,
Mens med angst dit øre hørte
Hundeglam og klang af hove
    Fra den vilde jagt,
    Nattens vilde jagt.

Har du flygtet gennem lunden
Som en hind og bange bævet,
Medens fremad vildt du sprængte
Med dit spyd til kastet hævet
    I den vilde jagt,
    Nattens vilde jagt.

Har du ræd som skovens due
Flagret over kær og hede,
Medens du som sære toner
Skræmmed fugl fra lune rede
    I den vilde jagt,
    Nattens vilde jagt.

Så forstår du, hvad jeg viser,
Hvad jeg ej kan åbenbare,
Så vi gennem livet sammen
Flygte kan og sammen fare
    I den vilde jagt,
    Nattens vilde jagt.

Skoven ved middagstid

Sløv og uden drømme sover
Skoven nu sin middagssøvn,
Heden som et klæde over
Dorske træk er sindrigt lagt.
At ej luftning når sin agt:
Næsvis vinget og kåd
Soveren drille med styrrende bråd.
O, at der blot kunde løftes et hjørne
Blot den en smule at kunne fortørne
Så at det rykked et gran i dens krop,
Så at den søvndrukken halvvejs fo'r op
Og gnavent i løvparykken sig purred.
Ak, hvor de bøge er glatte og nette
Strunke og rette.
De ser jo ud som paradesoldater,
Ikke En af dem har rift eller skramme.
Fredelige, tamme
Slæbe de på deres løvoppakning.
Brunlige flade.
Visnede blade.
I har dog kæmpet en Gang.
… … … … … … …

Regnvejr i skoven

Hvilken velsignet forskrækkelig regn,
Luften den striber med kryds og med tegn,
Jorden med tusinde strømme.
Kølige regndråbes glimrende bold
Slynges herned med spøgende vold,
Splintres i småstænk tusinde fold.
Dråberne skilles og sammen de smelte,
Puslingebølgerne vældigt de vælte,
Dækkende alt med et dybdeløst hav.
Støvede gærder forsvarligt det vasker,
Træernes kroner i ho'det det plasker,
Stammerne løber ad ryggen det koldt.
Kalveknæede piles rad
Slikker om mund sig så inderlig glad
Med tusinde spidsede tunger.
Snerlerne drikke det dejlige vand
Vender sig … … …

En arabesk

Fra husets tag drypper snemassen ned
I tusinde dråber med funklende glans,
Og inde i stuen er alle former og farver vakte
Af formiddagssolens kraftige skær,
Så linjerne vugge sig frem til ro
Og farverne glide i bløde Fald
Fra slumrende skygger
Til gnistrende lys.
Se kallaen løfter sit grønne blad
Og viser de buede årer,
Gratierne danse i rødlig luft
Bag røde gardiner,
Mens vasen smiler i guld og blåt
Ad sin sælsomme skygge,
Mens gulvtæppets blomster
Se ud, som de tro,
At hyacinternes stærke duft
Sig svinger fra deres flade kroner.
Men hånende smil mod bedende læber,
Sorgvilde blikke og klagende ord
Om brudte løfter og svegen elskov
Hilser al denne jublende pragt
Vildsomt og stygt som nattevindes
Dumpe sus over solblank vove.
"Jeg kan ikke leve,
Jeg vil ej slides led for led
Af lange dages kvalfulde timers bøddeltag,"

Så stønned hun og gik og solen kasted
Et hurtigt lysglimt gennem den åbne dør.
Han lytted efter hendes fodtrin,
De måtte komme,
Tunge, tunge.
Det forstår sig, hun var jo en del beklemt.
Tunge, tunge!
Ej de lød,
Ak, hun tørred måske gråden,
Ordned sikkert kjolens folder
Efter disse vilde knæfald.
Tunge, tunge.
Blev hun da en Gang ej færdig.
Op med døren!
Hun var gået.
Mon til døden!
Spidst han smilte:
Ak, kun alt for godt han vidste,
Livet er en herlig skat,
Som man ikke fra sig kaster,
Om den end er tung at bære.
Død og solskin.
Nej, umuligt.
Og desuden is på vandet.
Men endnu hans øre lytted.
Og han vidste det så sikkert:
Når han ville åbne døren,
Stod hun der og græd bestemt.
Nej, hun var der, var der ikke.

Underligt hans tanker vakled,
Underligt hans væsen spændtes.
Tunge, tunge.
Åbned døren hundred gange,
Følte sælsom angest vågne,
Blev nervøs og mangled' ånde,
Trængte – latterligt – til gråd.
… … … … … …

Tjørnen

Hvor den flade mark løfter sig tungt
I en langlig, kamløs bølge,
Har lyngen fred.
Der er stride blade med sære former,
Der er vilde blomster med stærke farver,
Og over dem alle – alle løfter
En enlig tjørn sin tunge krone.
Der går ingen stier til tjørnens fod,
Vejene løbe den sky forbi i bratte bugter;
Der er ingen reder i tjørnens top,
Solens stråler er bange for den,
Der hænger altid dug i dens grene.
Men når grålig tåge gør månen mat
Og nattevinden bølger sukkende om lande
Og brister ud i [sælsomme skrig],
Når den slår mod de tusinde kirkegårdsdiger,
Da er der liv af død om den gamle tjørn,
Da er der gang af [sære] skygger,
Da er der nyn af døde blomster
Og klang af glemte sunkne klokker.
Og didhen vinden da fra tjørnen når
Der fødes angst og [grumme] drømme.

For tjørnen er gravtræ,
Dens rødder rinde
Blandt døde mænds ben …

Digterliv

De gamle eventyr fortælle
Os om den stakkels Askepot
Og om de himmelsk gode feer
Som komme og gør alting godt,
Så at den stille lille pige
Får prinsen og det halve rige.

De gode feer nemlig trylle
Hver tåre til en perle tung,
Og hendes lyse smil det folde [?]
De til en rose fin og ung.
Og derved får den lille pige
Nu prinsen og det halve rige.

Men intet eventyr fortæller,
Hvad kval der blev på pigen lagt,
Hvis kinder ingen gråd forfrisked,
Hvis smil kun blev en roses pragt,
Om hun fandt trøst, den lille pige
I prinsen og det halve rige.

Fåredrengen

Vor Herre er almægtig,
Og solskinsvejr og regn
Ned over os han sender,
Det siger nu vor degn.

Jeg tror det nu dog ikke,
For både sol og æl
Han skinner og hun regner
Så marre af sig sæl.

Nej, Gud er som Per Persen,
Han gør slet ingen ting,
Og derfor har det hele
Nu så forkert et sving.

Det regner, når vi bjerger,
Og også når vi slår,
Hvert forår har vi tørke
Og blæst hver gang vi sår.

Vor Herre bor i kirken,
Det hus kan da forslå,
Men hvor han er hver søndag,
Jeg ikke kan forstå.

Mer jord end kirkegården
Er næppe til hans gård,
Og degnen vist ham snyder
For høet der han slår.

Gud ved hvordan med skatter
Han får klarering gjort,
For på sin katekismus
Han tjener ikke stort.

Og han er dog almægtig
Og gør som han har lyst,
Jeg ville bytte gårde
Med Niels i Alderstrøst.

Der åbnes en dør (Ellen III)

Der åbnes en dør,
Og der lysner et lin
I månens dæmpede skær.
Og det blavrer afsted
Imod bondens stald,
Hvor hestenes hove
Mod gulvets sten
Skramle gnister døsige frem.
Det famler ved slåen,
Og døren går op,
Og linet svinder
I varmens fugtige hvide damp.

Det var bondens Datter,
Det var Ellen!
Stakkels Ellen,
Hun har ingen anden sjæl
End sine klare øjne,
Ved ikke hvad og ved ikke hvi
Mer end den fattige klinte,
Ved ej, om regnen er lys og varm
Og solstrålen fugtig og kold,
Fatter ej miner og fatter ej ord,
Sender den sidste lyd, hun har hørt,
Død fra sin mund som et ekko,
Enten det så er hønens kluk
Eller moderens grådtunge stemme.

Hun løser en hest,
Og hun leder den frem,
Men dyret skælver;
Sænkende sit hoved stirrer det vildt
Og klemmer sine hove
I sælsom rædsel
Mod jorden fast,
Som om det fattede, at dets fører
Var mere bunden, mindre herre,
Mere hjælpeløs end det selv.

Hun hæver sig op på dets ryg,
Og afsted det står
Gennem tætte strå,
Gennem engens rør
Udover den mørke hede.
Pigens arm er om hestens hals,
Og hendes lokker og dyrets manke
Vildsomt, blandede flagre.

Op ad bakke, ned i kløft,
I rastløs fo'r!
Der flyver skum fra hestens mund,
Det stænker op fra den duggede lyng,
Sand hvirvler fra klit,
Vejen frem og vej tilbage
På kryds, på tværs,
På alle led.
Så stander færden den lange nat
Til gry og død.

Var det nu kun et vanvidsridt,
Eller var det et legem', der rased efter at fange sig sjæl?
Er der bag disse blinkende stjerner øjne, der våge?
Er der mere liv end Jordens?

Frostsne

Fler stjerneblomster på min hat
Fra kuldens tryllehave!
Jeg skønner på din gave!
Gå kun i seng, I stjernebørn,
Her kender jeg hver sten og tjørn,
Nu er jeg målet ganske nær,
Se der!
Der flammer lys i mørke nat,
Det brænder over så rig en skat,
Du stjerne fin,
Den skat er min!
Nu tak for jeg fik vejen fat,
For stjerneblomster på min hat.
God nat!

I Seraillets have

Rosen sænker sit hoved, tungt
        Af dug og duft,
Og pinjerne svaje så tyst og mat
        I lumre luft.
Kilderne vælte det tunge sølv
        I døsig ro,
Minareterne pege mod himlen op
        I tyrketro,
Og halvmånen driver så jævnt afsted
        Over det jævne blå,
Og den kysser rosers og liljers flok,
        Alle de blomster små
                I Seraillets have,
                I Seraillets have.

Navnløs

En aften jeg mindes for alle,
Mindes den grant, vemodig stolt
Og jublende ydmyg. –
Tyst var der i stuen,
Syngende tavshed,
Lampens skær faldt så klart og mildt
Over de fine dejlige træk;
Og jeg så – men ikke, at lyset faldt
Over de fine dejlige træk –
Nej! det var, som min sjæl
Vugged i skabende vælde
Åsynet frem af lysets skælvende strøm.
Og øjnene så på mig så længselsmilde,
At min tanke hvisked' i sælsomt mod,
At jeg var værd at eje ...
Så droges trækkene ind i skyggen.
Ej ord blev talet,
Ord var for tunge for min tanke,
Og håndtryk ikke vekslet,
Thi ej jeg mindedes, at jeg var til.
Og dog jeg ved, vi to vi høre sammen,
At aldrig noget vil os kunne skille,
Var hint sekund endog vort sidste møde.

Rim

1

Skære, skære havre,
Hvert et gyldent strå!
Hvem skal havren binde
Og være ovenpå?
Hvem ta'r mig,
Og hvem ta'r dig,
Og hvem vil alle vrage? –
Gud ta'r sin og Satan sin,
Ingen bliver tilbage!

2

Fare! Fare! Krigsmand!
Fare for enhver!
Ingens kår er blide:
Døden skal vi lide.
Alle samles vi tilsidst
I den sorte gryde!

Alle småblomster, trip, trip, trip

Alle småblomster, trip, trip, trip
Hen til min elskedes kammer.
Lok hende, drag hende, plag hende ud
Med duft af violer, konvaller, jasminen
Men får hun nu ikke ved al den duft
Længsel efter mig og den friske luft,
Gør hende det så kun rigtig broget,
Tal blomstersproget.

Polka

Som en sagte bevæget solsitrende sø
Er mindet om somren i fjor;
Og mon ord
Nu kan male,
Så farverne tale
Fra rytmernes næsten for lys-lette grund?
Jeg vil prøve derpå,
Og hvis ej det vil gå,
Hvis *det* tykner til tåge,
Der mentes som dis,
Hvis de kølige toner
Så næsten blir is
Og det flydende lysskær
Stivner til farve,
Så det, der skulle møde dem i sommerfuglepragt,
Kryber frem kun som larve
… … … … … …

Til Agnes

Alle mine ønsker du ved er dine savn,
Alle mine tanker jeg døber i dit navn,
Alle mine ord jeg lytter fra din læbe.
Men ønsker jeg vildt
Og tænker jeg hvast
Eller falde mine ord for tunge,
Så tro mig svag, tro mig ej slet!
Tro, at jeg end af kampene træt
Hildes i gamle forvildelsers net.
Tal så til mig blødt og stille
Dine lyse milde ord,
Hvor tårerne glimtende bæve,
Drag mig så med det lette flor
Af din tankes lydløse suk.
O! men stæng for øjets tåre,
Stæng for barmens mindste suk,
Thi tåren ses, sukket høres.
Og at jeg dig har smerte voldet
Må vel jeg ane, men aldrig vide,
Aldrig vide!

Og jeg er Ellen fra Vesterå

Og jeg er Ellen fra Vesterå,
        Den glade Ellen,
Og jeg kan synge og jeg kan spå,
Og mig kan I alle lide på:
Min spådom er som sne fra ifjor.
Som sus i siv er alle mine ord.
Sol og måne og roser i en krans.

Og hør nu, stjerne på himmelblå,
        Den glade Ellen.
Når hejre er død og klinter få,
Så skal du hybenrosen få,
Og skyen fæster den klare sø
Når siv gir byg og når lyng gir hø.
Sol og roser og månen i en krans.

Og hør nu himmel så blå og stor
        Den glade Ellen.
Du hjem skal føre den grønne jord
At rede din seng og brede dit bord
… … … … … …

Grækenland

Marmoret er hvidt,
Men det lyser ikke.
Søjlerne er slanke,
Men de knejser ikke.
Kapitælernes frodige pragt er svunden.
Akantusløvet har rullet sig sammen,
Er visnet og faldet,
Smuldrende blander det sit støv med plintens.
Og de gyldne skåler er tomme,
Deres malm har intet mæle.
Hebe har kun tårer,
Bakkos har kun vinløv,
Døsigt lege pantrene med tyrsen.
Af ælde ryster Zeuses lokketunge hoved,
Poseidon fægter sælsomt i luften med sin trefork,
Og Phøbus ser bedrøvet efter solen;
De ledige hestes hove
Trampe på den strengløse lyre.
Muserne slumre.
Gratierne er skilte.

Men lauren har alle sine blade.

Mellem de søjler står der en laure
Stærkstammet, lavstammet, storkronet og bred.
Nedover søjlerne, rodfæstet i dem,
Løbe de tornede ranker,
Leger det flimrende løv
Af den plante, hvis purpurgyldne roser
Alle sydens kvinder elske.
Mange mænds vej går forbi de søjler,
Alle mænds blikke vogte på rosen.
Mange blomster bær' den,
Og højt er de bårne,
Dog før dag er vel begyndt,
Er dens blomster forbi.

Men lauren har alle sine blade.

Nævner min tanke dig

Nævner min tanke dig, –
Rødmer min kind,
Knyttes min hånd
Og dirrer min læbe.
En duft af dug på nysudfoldet løv,
De lette skygger af en nøgen busk,
Et rødgult solblink over fjerne ruder,
En hånd, der springer fra min skulder,
To læber, der i angst og smerte,
Men lydløst, hurtigt briste fra hinanden,
Alt går forbi mig i et kort sekund.
Så er det nat,
Og oppe mod en dunkel himmel,
Af ånder båret, dem mit øje ser
Kun som en mørknet, men dog lødløs krusning,
Ligger du som gydt henover luften.
Din dragt er hvid og ubevægelig,
Din arm er over dit åsyn bøjet,
Kun mundens smertedrag er ikke dulgte.
Således skuer jeg dig langsomt svinde,
Imedens jeg og Jorden synke.

Det er stævnemødets time

Det er stævnemødets time!
Det er stævnemødets time!
I en stor og gylden stime
Stryger lyset fra min lampe
Over haven, over hegnet, over langt, langt bort.
Og det lokker og det drager?
Ja det lokker og det drager,
Ved hans hjerte det ham tager,
Til hans kind det blodet jager,
Og med længselslyse blikke
Og med elskovsdrukne tanker
Iler frem han utålmodigt
Som en stormvind, som en bølge,
Som hans skygge,
Som ham selv.

Og jeg glædes, og jeg ængstes,
Bliver rød og bliver bleg.
Ganske stille vil jeg sidde,
Jeg vil nynne.
Hvis jeg kunne!
Men jeg mangler næsten ånde.
Ganske stille vil jeg sidde,
Jeg vil stirre på hans billed.
Nu han kommer – kommer ikke,
Nu han kommer – kommer ikke,
Kommer ikke – kommer ikke.
O hvor stille! Jeg fortvivler. –
Håhå hå og så så så!
Jeg ler ad din skønhed
Din elskov og min tro,
Jeg ler ad din tro og min elskov!
Hvis du vidste, hvor rig jeg var med dig!
Hvis du vidste! …

Kongens øre er mæt af tale

Kongens øre er mæt af tale,
Tørster efter sang.
… … … … … …
Et kvad, herre konge!
Et kvad skal du få,
Thi øllet endnu ståer højt i hornet,
Og end har det ej som en koglende tåge
Vundet sig rundt om mændenes tanker;
Endnu har det ej hidset op deres stemning,
Så den er tilfals som en billig frille.
        Og goden er gået,
        Det er nu [det] bedste.
… … … … … …
Der er ikke hav, der er ikke jord,
Ej menneskefjed eller levende ånde:
Det er fjernt, fjernere end Blålands fjerneste kyster,
Måles ikke ved mile,
Nåes ikke i år.
Fløj du i ørneham, til fjerene faldt,
Ad hver den kant, der for flugt er åben,
Du kom der aldrig, du fløj derfra!

Mit øje dummes, mit øje ser –

Der er ikke hav, der er ikke jord,
Ej menneskefjed eller levende ånde.
Der er kun de stærke, de ældgamle tider,
De ligger, de løftes, de bæres
– Af hvad? eller bær de sig selv?
De har tårnet sig op i fjelde,
Der har skygger til verdner ni,
De har strålende bræer, der lyse
For verdner og verdner igen.
Mørke, stormslagne skyer er strandet ved deres fod,
Nordlyset risler i skiftende buer
Ned over de mørke sider.

Og bag dem er der lys i lys,
Som guld, der spejler sig i guld.

Nastronds pine over goder alle!
Helheims gus over jer, der lyde!

Hvi er vor tid som et grøngræsset dalstrøg,
Hvor tågen har lagt sig til ro?
Hvi er vor tid som et bredmundet åløb,
Der dovner sig frem, blinkende af søvn?
Hvi er mændene nu som de stakkede sværd,
Der er matte i slaget og døde i biddet,
Uden vægt eller klang i svinget?
Og hvi er hver en kvinde i landet
En perleklase på møre tråde?
Mumler Jer læbe mig svar,
Eller venter I ordet?

Min sang er oppe:

… … … … … …

Anden februar 1873
Bryllupssang [I]

Livsranken bugter fyldig sig og frodig
Frem for jer sans;
Håbets det rige lys omslynger modig
Druernes krans;
Farver i live spiller under løvet,
Hvilende toner svulme frem til lyd.
:|: Grib det alt og øv det!
Lev det og nyd! :|:

Ungdommens almagt syder jer i årens
Ilddrukne kraft,
Længes at skabe og i gerning båren
Skue sin saft.
Spænd da jer verdens dristigt brudte buer,
Slyng da dens slanke søjler imod sky;
:|: Fyld med hjertets luer
Verden den ny! :|:

Hilsen fra Dyrehavens dryader

Bryllupssang [II]

Længe nok har vi været om at komme,
Skønt os et ekstratog førte her til by'n.
:|: Nu vil vi glad
Synge jer et kvad,
Svinge jer i rytmernes brogede rad. :|:

Allemand har vi tavse vidner været
Til eders kærligheds første morgengry,
:|: Set er hvert smil,
Stævnemødets il,
Kærlighedsdrømmenes vidunderlige reel. :|:

Derfor vi nu en hilsen vil jer bringe,
For at I kan se, at vi ikke jer har glemt,
I og vi har il;
Skynd dig, Kirsten Pil!
Stille, nu begynd… …

Nu skoven er øde
Og fløjet hver fugl,
:|: Småkilderne døde,
Og blomster i skjul. :|:

Sig dagslyset dølger
Ved tågernes barm,
:|: Kun sneblomster bølger
Om vinterens karm. :|:

Men kærlighedsguden
Tog somren ej med,
:|: Han banker på ruden
Og vinker: af sted. :|:

Til pile ej trænger
Han mer denne gang,
:|: Et posthorn der hænger
Hvor koggeret hang. :|:

Ret snart vil han føre
Det op for sin mund,
:|: Og da må I køre
Den selvsamme stund. :|:

Gid heldigt I køre,
Hvorhen I så kør',
:|: Thi vidt kan jer føre
Slig kusk-amatør. :|:

Og når I er landet
Her atter, så husk:
:|: Ej hymen er andet
End Amor som kusk. :|:

Arabesk til en håndtegning af Michel Angelo.
(Kvindeprofil med sænkede blikke i Ufficierne.)

Tog bølgen land?
Tog den land og sived langsomt,
Rullende med grusets perler,
Atter ud i bølgers verden?
Nej! den stejled' som en ganger,
Løfted' højt sin våde bringe;
Gennem manken gnistred skummet
Snehvidt som en svanes ryg.
Strålestøv og regnbu'tåge
Sitred' op igennem luften:
Ham den kasted',
Ham den skifted',
Fløj på brede svanevinger
Gennem solens hvide lys.

Jeg kender din flugt, du flyvende bølge;
Men den gyldne dag vil segne,
Vil, svøbt i nattens dunkle kappe,
Lægge sig træt til hvile,
Og duggen vil glimte i hans ånde,
Blomsterne lukke sig om hans leje,
Før du nå'r dit mål.
– Og har du nå't det gyldne gitter
Og stryger tyst på spredte vinger
Henover havens brede gange,
Henover laurers og myrters vover,
Over magnoliens dunkle krone,
Fulgt af dens lyse, roligt-blinkende,
Fulgt af dens stirrende blomsterøjne,
Nedover hemmeligt-hviskende iris,
Båret og dysset i grådmilde drømme
Af geraniernes duft,
Af tuberosers og jasminers tungtåndende duft,
Båret mod den hvide villa
Med de månelyse ruder,
Med dens vagt af høje, dunkle,
Høje, rolige cypresser,
Da forgår du i anelsers angst,
Brændes op af din skælvende længsel,
Glider frem som en luftning fra havet,
Og du dør mellem vinrankens løv,
Vinrankens susende løv,
På balkonens marmortærskel,
Mens balkongardinets kolde silke

Langsomt vugger sig i tunge folder,
Og de gyldne drueklasser
Fra de angstfuldt-vredne ranker
Fældes ned i havens græs.

Glødende nat!
Langsomt brænder du henover jorden;
Drømmenes sælsomt skiftende røg
Flakker og hvirvles afsted i dit spor.
Glødende nat!
– Viljer er voks i din bløde hånd,
Og troskab siv kun for din åndes pust!
Og hvad er klogskab lænet mod din barm?
Og hvad er uskyld dåret af dit blik,
Der intet ser, men suger vildt
Til stormflod årens røde strøm,
Som månen suger havets kolde vande?
– Glødende nat!
Vældige, blinde mænade!
Frem gennem mulmet blinker og skummer
Sælsomme bølger af sælsom lyd:
Bægeres klang,
Stålets hurtige, syngende klang,
Blodets dryppen og blødendes rallen
Og tykmælt vanvids brølen blandet
Med purpurrøde attrås hæse skrig …
– Men sukket, glødende nat?
Sukket, der svulmer og dør,
Dør for at fødes påny,
Sukket, du glødende nat?

Se, gardinets silkevover skilles.
Og en kvinde høj og herlig
Tegner mørk sig mod den mørke luft.
– Hellige sorg i dit blik,
Sorg, der ej kan hjælpes,
Håbløs sorg,
Brændende, tvivlende sorg.
– Nætter og dage summe over jorden,
Årstider skifte som farver på kind,
Slægter på slægt i lange, mørke bølger
Rulle over jord,
Rulle og forgå,
Medens langsomt tiden dør.
Hvorfor livet?
Hvorfor døden?
Hvorfor leve, når vi dog skal dø?
Hvorfor kæmpe, når vi ved, at sværdet
Dog skal vristes af vor hånd en gang?
Hvortil disse bål af kval og smerte:
Tusind timers liv i langsom liden,
Langsom løben ud i dødens liden?

Er dét din tanke, høje kvinde?
Tavs og rolig står hun på balkonen,
Har ej ord, ej suk, ej klage,
Tegner mørk sig mod den mørke luft
Som et sværd igennem nattens hjerte.

Løft de klingre glaspokaler

Løft de klingre glaspokaler,
Som burgunder-bølger maler
Røde som den sorte nat.

Fat
Eders bægre og rejs jer brat
I rid're af livets bugnende bord,
Rid're af den runde jord!

En svunden dag

En svunden dag,
En svunden tid
Vågner igen i mit minde.
Skyggers og solstrålers brogede strid
Henover skovstiens bane
Sommerens dufte
Legende lufte.

Nu dæmringen kvælder

Nu dæmringen kvælder,
Og jorden har vendt
Sig bort ifra sollysets strømme.
    Vilde rose ved alfarvej,
    Vinrose, vinrose!

Vilde rose ved alfarvej,
Hvor er vor lyse sommernats drøm?
Svunden som tonernes flygtige strøm?
    Vinrose, vinrose!

Silkesko over gylden læst

Silkesko over gylden læst!
Jeg har mig en jomfru fæst'!
Jeg har mig en dejlig jomfru fæst'!
Ingen er som hun på Guds sollyse jord,
        Ikke en eneste én.
Som himlen i syd og som sneen i nord
        Er hun ren.
Men der er jorderigs fryd i min himmel,
Og flammer der står af min sne.
Ingen sommers rose er rødere,
End hendes øje er sort …

Tårnvægtersang

Nu er det nat,
Og skellet, som blev sat
Af Gud vor Herre, inden tiden blev.
Imellem lysets klare sø
Og mulmets mørke hav,
Det skel er flyttet fra sin grund –
Kun for en stund,
Vel tør vi ydmygt håbe.

End glimter i det fjerne vest
Et skær fra lysets tætte vande,
Men de er stædt ej, heller fæst
Og ville brat henrinde.

I folk i borg og fæste,
I, som på veje færdes,
Og I på salten sø,
Tager til at bede,
Inden dagens møde
Brat får overhånd.

I tage til at lede
Jere tanker fra hus og hjem,
I lade jert hjerte drive
Dem imod Himlen frem.
Thi Herren er god og miskundelig
Nu og evindelig.

Herre, nu komme de
Gode og onde,
Syge og sunde,
I råb og tale,
I suk og i korsets
Hellige tegn.
Du høre dem alle efter din nåde,
Bønhøre dem efter din vilje,
Du lade dem kristeligen bede!

Liglagner i festons omkring mit billed

Liglagner i festons omkring mit billed
Og mørk cypres og pil, men ingen palmer,
En håndfuld liljer slidt af deres stængel
Med grålig aske på de hvide blade;
Og knuste urner, nedadvendte fakler,
Kridhvide dødningben og sorte faner;
Men ingen hænder slutted' i hinanden
Og ingen sommerfugl i flugt mod himlen.

Det bødes der for

Det bødes der for i lange år,
Som kun var en stakket glæde;
Det smiler man frem i en flygtig stund,
Man bort kan i år ej græde.
Der rinder sorg, rinder harm af roser røde.

Der ages på lykkens gyldne hjul
Så fast, at én intet sanser;
Men sorgens trælsomme tunge læs
Det venter os dog, når vi standser.
Der rinder sorg, rinder harm af roser røde.

Der leves i lyst som halvt i drøm,
Men sorgen har ingen drømme:
Med vågne øjne den på dig ser,
Øjne som sugende strømme.
Der rinder sorg, rinder harm af roser røde.

Ej smilet vil lyse din dag i seng,
Men tåren har gode stunder;
Thi smil er glans kun af dét, der er,
Gråd skyggen af dét, der gik under.
Der rinder sorg, rinder harm af roser røde.

Marine

Frem under hårets ravnsorte sky'r
Øjnenes blinkende tvillingefyr
Stråler og flyr.
Åndedrags-luftninger lune og blide
Henover skuldrenes klipper de hvide
Sagtelig glide.
Mens imod dragtens kniplingekyst
Svulmende vugges det bølgende bryst
Skumhvidt, men tyst.
– Ak om der lød dog
Smeltende blød og
Dårende mild,
Hen til sig dragende,
Kærlighedsklagende
Havfruesang!

Landskab [I]

Stille, du elskede kvinde!
Tyst må vi træde, vi to.
Der sover en sang her inde
I skovens natlige ro.

Stille er vover og vinde,
Tavs er hver sangfuglemund,
Tiende kilderne rinde
Blankt over mossede bund.

Månestrålerne spille
Tyst mellem bøgene frem,
Langs ad stierne stille
Blunder en lyslig bræm.

Sølvskyen selv der oppe
Hviler på vingen bred,
Højt over træernes toppe
Skuer den lyttende ned.

Stille er vover og vinde,
Tyst må vi træde, vi to.
Der sover en sang her inde
I skovens natlige ro.

Genrebillede

Pagen højt på tårnet sad,
Stirred' ud så vide,
Digted' på et elskovskvad
Om sin elskovskvide,
Kunne ikke få det samlet,
Sad og famled'
Nu med stjerner, nu med roser –
Intet rimed' sig på roser –
Satte fortvivlet så hornet for mund,
Knugede vredt sit værge,
Blæste så sin elskov ud
Over alle bjerge.

Cendrée og lille

Cendrée og lille,
Frisk og fin
Som nys udsprungne blade,
Med øjne milde,
Let karmin
På kindens hvalte flade.

I håret roser,
Gyldent tant
Om hals og hvide arme,
I barm mimoser,
Dragtens kant
Med dun af svanebarme.

Og selve roben:
Formen ny,
Et stof med striber blanke,
Som støbt foroven,
Men en sky
Fra bæltets gyldne skranke.

I dybe tanker –
Sådan står
Hun lænet op mod karmen,
Og hjertet banker,
Pulsen slår,
Uroligt bølger barmen.

Og vinden hviner,
Regn og slud
Slår hårdt mod dugget rude.
Med spændte miner
Ser hun ud.
Hvad søger hun derude?

"Ak! de charmante
Blomster vist
Vil visne, før jeg danser! ...
Der er den, tante,
Hør! Jo vist –
Jo, det er her, den standser."

Har dagen sanket al sin sorg

Har dagen sanket al sin sorg
Og grædt den ud i dug,
Så åbner natten himlens borg
Med evigt tungsinds tavse sorg.
Og en for en
Og to for to
Gå fjerne verd'ners genier frem
Af himmeldybets dunkle gem.
Og højt over jordens lyst og elende
Med stjernekerter højt i hænde
Skride de langsomt hen over himlen.
De fodtrin skifte
Med sorg i sinde.
Underligt vifte
For rummets kolde vinde
Stjernekerternes flakkende flammer.

Evig og uden forandring

Evig og uden forandring
Er kun det tomme.
Alt, hvad der var og der er
Og hvad der skal komme,
Vækkes, spirer og fødes,
Skifter, ældes og dødes.

Kloder har vandret
Hvor kloder nu vandre.
En gang i tiderne
Kommer der andre.
Hvad der er livets må gå og komme,
Evig er ene rummet det tomme.

Fremskridtets vej var altid

Fremskridtets vej var altid:
Først krybe og dernæst gå.
Hvo virkelig vil det store,
Må også ha' mod på det små,
Thi ingen er flyvende båren,
Men: krybe kan vokse til: gå.

Englen Asali

Om perlerader vare strenge
På min tonende gige,
Og en månestråle buen,
Der lod tonerne klare fremstige,
Glemmer jeg dog aldrig, hvad der klang
I mit hjerte, den gang
Første gang af alle ordets engel
Svæved mig forbi i morgenrøden. –
Glødende faldt lyset over lok og vinge,
Og det spejled sig blankt i hans blanke klinge;
Morgenvinden suste i hans dragt,
Blottede hans lemmers marmorhvide pragt. – –

De er skønne, ordets engle,
Og til kampen altid rede.
Derfor bærer også sværd de
I en gylden, slangesiret skede …

Det har seraferne

Det har seraferne:
Seraferne har rullet bort de blanke stjerner
Og foldet mørket ned om jordens midje,
Har stænket dug henover dal og høje
Og hængt de gyldne skyer op i østen.
Hver ting er rede, jord og himle vente
Og solen bier blussende bag bjerge
På vinket fra Gud Herrens herskertrone.
Guldbjerget er den trone, som er hans,
    ja som en stad af guld
Med blanke søjler, drevne liljespir
Og gyldent tralværk under gyldne buer.
Guldgylden funkler den, syv vinger er dens fod,
Så store hver som skyggen af bjerg Tabor,
Og alle malmes rige regnbuglans
Fremknitrer fra de palmelange fjere.
    Lys!
    Ak ja hvor lys!
Og om jeg kunde binde den i ord, den klare herlighed!
Se hvad jeg kan: jeg kan dog sige,
At under tronen står et lyn af lys.
Og over den ned over tronen perler
Al lysens rigdom ned i strålerader
Og roser ud af lys helt langsomt dale
Og åbne … … …

Landskab [II]

En vidtstrakt hede med mossede sten,
Lidt blinkende vand i det fjerne,
En gulrød stribe hvor solen gik ned,
En eneste skælvende stjerne.

Og sælsomt susende aftenens vind
Så langeligt sukkende ånder,
Som kæred' mindeligt i den en sjæl
For jordiske veer og vånder.

Da solen vågned' vel tusinde håb
Strøg fremad på dristige vinger;
Hvem ved om ikke den sukkende vind
De såre og stækkede bringer?

Hvem ved om ikke de samle sig her
Som fugle ved efterårstrækket,
Og prøve: haver end vingerne kraft
Mon, eller er evigt de stækket?

Og mange kende sig længst på gled
Ad dødens forstummende strømme;
De andre letter i flok efter flok
At læges i menneskers drømme.

Lad våren komme –

Lad våren komme, mens den vil,
Med grønt, der grønnes,
Med tusind fugles fløjtespil,
Mens blomster blomstre,
Og alt det skønnes
Favreste fagre
Kommer at flagre
Ud over enge og ud over agre,
Vælder i haver og skjules i skove,
Vælter sin duft over vang, over vove
Hvad gør det mig?
Mit hjerte er ej blomst, ej blad,
Og våren gør det ikke glad:
Det har sin egen, sære vår –
        Når?

Så standsed' og der den blodets strøm

Så standsed og dér den blodets strøm,
Som før var vant at rinde.
Så dirred også de nerver til ro,
Og sanserne alle blev blinde.
Og hjertet og hjernen virker ej mer.
Du er kun støv nu og livløst ler.
Lad længes, lad grædes med evighedssavn,
Der er kun en stofhob, en dåd og et navn.

For alle gode tanker, de kan slet ikke dø,
Før endnu bedre tanker er spired' af deres frø.

Lys over landet

Lys over landet, –
Det er det, vi vil.

Udkast

Wiebe Peters

Konturen til en romanfigur.

Forgangen år, da vi levede i krigen mellem Frankrig og Tyskland, traf det sig således, at jeg kom til at opholde mig en månedstid på den lille ø Anholt.

Det var vel otte eller så efter krigens begyndelse, at jeg en middagsstund stod i den lille smøge, der har Anholt kirke på den ene side og plankeværket af en have på den anden. Inde i haven stod der en anholter-kone, og med hende talte jeg. Jeg mindes det alt sammen så tydeligt, at såsnart mine tanker falder derpå, ser jeg kirkens røde brandstige og de blå klokkeblomster på kirkegårdsdiget; den lumre sommerluft og den stærke tunge duft af store nælder mærker jeg i det samme, og jeg hører, hvad jeg den gang hørt.

Vi havde talt om Steffen Storm, der var i lejren ved Hald, om hvor sørgeligt det var, at han skulle være der i sådanne urolige tider, og om at det var den eneste nulevende anholter, jeg ikke havde set. Vi talte om, at alle øens folk var i slægt med hverandre, og om at alle husene lå samlede side om side: derfor mente jeg nu, at beboerne måtte se hinanden snese gange om dagen, og så fortalte hun, at hun ikke i de sidste fem år havde sat sin fod i vester-enden af byen. Så var det, at en underlig dump lyd kom og rystede luften inde i smøgen, og inden jeg havde forstået, hvad det var, kom den igen. Det var et fjernt kanonskud – det var krigen, det var den franske flåde, der var under opsejling, således fortsatte mine tanker. Lyden blev ved, og mit håb slog søslag, skummede fremad med franske eskadrer og strøg tyske flag, så jeg hørte kun svagt, ligesom

noget bort, og måske hun også var gået, konen råbe: "Å Gud bevare vel Steffen Storm!"

En enlig ko brølede af længsel efter stalden, blev hentet hjem og tav. Et barn stod i en af dørene og græd; så blev døren lukket, barnet græd derinde, og så tav også det. "Å Gud bevare vel Steffen Storm!"

Hvilket underligt folk, som kan leve hele deres liv her, som kun kan leve her. Folk, for hvem dem øvrige verdens færd, kampe og omskiftelser er fjerne, tågede og farveløse som drømme fra i fjor. Et hundrede mennesker, hvis tilværelse er således slynget, knyttet, vævet sammen, at døden vel kan bringe sorg, men ikke forglemmelse: thi den, der døde for syv år siden, omtales næsten, som om han levede i går, og hans enke kommer hver søndag sørgeklædt til kirke, lige til sit livs ende, og når velsignelsen lyses over menigheden, da må hun ikke rejse sig op, thi lyset fra Guds ansigt tør ikke falde fuldt på hende, for så stor glæde tør ikke komme til hende, hvis ægtefælle er taget bort.

Jeg husker, hvor jeg længtes den aften efter rigtigt at forstå et af disse mennesker, efter et øjeblik at tænke med deres hjerner, føle med deres hjerter og sanse med deres sanser: det ville være mere nyt, end den nye verden var det for Columbus.

Den samme var min stemning og de samme mine tanker, da jeg i sommer stod på dæmningerne ud for Eppenvørden ... Der lå Ditmarskerlandet med sin blågrønne marsk og sin fedtede gest, der lå havet, Ditmarskens skaber, ernærer og fjende, det hav, om hvilket de tænkte, som Job talte om Jehova: Havet gav, havet tog, havets navn være lovet – – –

En rejseerindring, sommer 1877

Borte i det hvide, skærende lys over søen kom der en båd: en lille, sort planke, et gråt sej vugget og kastet, svindende dykket, kommende løfte, blinket bort, blinket frem af den blændende glans.

Så blev den skjult af næsset.

Der var ikke et sejl at se nu derude, end ikke en hvidbrystet fugl brød søens vide flade, og bred og blå, som aldrig himlen er blå, strålede vandet under dagens fulde, mægtige lysfald; hvidt og lillatonet i det disede fjerne, sølvstribet kornblåt op under bjergskyggen, guldkornet glitrende, guldkornet myldrende udover dybet og på det brede, vide nære i rig og farvemættet azurblånen, vugget i runde, kamløse bølger, glatte som glidende glas, som krystal, der svulmer i monløs klarhed, lysnet af isblankt lys, skygget af søgrønt skær – sådan sås Gardasøens vande.

Og båden så igen derud for næsset, støt og ufortrødent skydende frem i den døende vind, nærmere og nærmere, forbi de lave grå olivenfelter, ind under Monte Baldos lerbrune højder og nærmere endnu, hvor den græsbundne sandodde strækker sig frem, så ganske nær med slappe sejl og næsten ingen fart, langsomt glidende ind til hotellets fjælebro.

Der var kun to i båden, en rødhuet fisker og en lyshåret fremme, der straks steg i land, og dovent eller drømmende gik ind i haven. – – –

Af en fortælling

Denne stillestående lille fortælling fra århundredets begyndelse, den gang vore bedsteforældre var raske og varmblodige nygifte fol, er bygget på breve og dagbogsblade, på miniaturportrætter og stambøger, og helten hedder Avgust, mens *hun* hedder Rosalie, og de bor på Frederiksdal.

Men husk på, at det var ganske andre tider den gang, og ganske andre mennesker. Bare nu det, at mandfolk kyssede hinanden og gik og viste deres lægge frem i silkestrømper og sad og sang over deres vin, bare det, at der ikke var én af femogtyve damer, der kunne spille, og hvis hun kunne, så i almindelighed på guitar!

Det er blot for at vise afstandenm at nu netop det bliver fremhævet, og ikke fordi det får noget at sige i historien.

Derimod noget andet: tænk en gang over, hvad hjemmet var i de dage. Man kan ikke sige, at det *nu* kun er det sted, hvor man går hen for at sove og sidde til bords; men det er ganske vist ikke det snævre altopslugende fædreneland, som det den gang var. Livet udenfor er nutildags ikke Trapezunt, Sahara, planeten Mars eller Mælkevejen, dét er alfarveje nutildags, gamle velbekendte veje, der løber sammen til et torv i vore dagligstuer, men i gamle dage, da var livet udenfor noget, man rejste *til* og kom hjem *fra*, eller fik i en samtale lov til at komme indenfor éns døre, var det som en mappe med kuriøse koberstik, man tager frem af et skab, når børnene er kommet i seng. – – –

Faustina
Dramatisk fortalt

Personer

Faustina.
Faustinas moder, en skøge.
Bernardo, ung mand.
Våbensmeden.
Biskoppen.
Arnolf, træskærer.
Troubadur.

1. kapitel

En celle i et nonnekloster. I baggrunden et simpelt leje, hvorpå et dødningehoved og en bodssvøbe ligge. I forgrunden et stort krucifiks.

Faustina *(står ved det åbne vindue)*

Nej der er ingen kristendom i dette,
Ej sønderknuselse og stille suk,
Ej myrrhakvalm og tunge salmetåger,
Hvilken aften dog, hvor vild og smuk!
Det er ej martyrblod, der vesten farver.
Det mulm, der synker, ånder ikke fred,
Der er ej bøn i disse fløjtetoner,
Her knirker ikke korsets tørre ved.
I solens favn, den flammerøde Moloks,
De dunkle skyer sænke sig med lyst,
Og jorden elskovsmod sit hoved gemmer
Ved mulmets attråsvangre bejlerbryst.

(Går fra vinduet hen foran krucifikset)

Og hvorfor fordrer du så mildt, min brudgom,
Og stedse af det fattigste i mig?
Hvi kommer ej du, som din stærke fader
Kom til Maria? Se, jeg venter dig!
Ak, syg og lidende på træ du hænger
Og vil kun gråd og stille vemodssuk,
Tyst skal der være hos dig som hos syge,
Tyst, – og jeg er så hed og sund og smuk!

O kom dog i din skønhed og din vælde
Som fyrig bejler eller herre vred!
Glad skal jeg ile hen i dine arme,
Glad synke, knust af dig, i støvet ned.

(hun løsner nonnedragten og står nøgen:)

Du vil mig ej! Nej ingen mig begærer.
Hvortil dog disse rige formers pragt?
Langt heller gav jeg disse blanke lemmer
Til bytte for en rovfugls griske magt.
Langt heller som et skuespil for mængden
Af vilde hingste splittes led for led
End som et uset simpelt fredet blomster
Som skønhed skue langsomt visne ned.

(Griber svøben.)

Så kom da du og vær min strenge bejler.

… … … … … …

Markedsscene af *Mogens*

> Denne scene udelod J. P. Jacobsen i sidste øjeblik, før *Mogens* skulle trykkes, og erstattede den med et kort referat:
>
> *"Du skal dog endnu høre, hvordan han forlod os. Vi havde marked et par mil herfra; han, Styrløs, prangeren og fruentimmeret sad i et værtshustelt og svirede til langt ud på natten. Klokken tre eller så blev de endelig færdige til at tage afsted. De kom da på vognen, og det går så meget godt, men så drejer vor fælles ven af fra landevejen og kører afsted med dem over marker og heder, alt hvad hestene springe kunne. Vognen slynges fra den ene side til den anden. Det bliver omsider prangeren for broget, og han råber, at han vil af. Da han er kommet af, pisker vor fælles ven på igen og lader stå til lige mod en stor lyngbakke; så bliver fruentimmeret bange og kommer af, nu går det opad bakken og nedad den så susende vildt, at det er et mirakel at ikke vognen kom ned før hestene. På opkørslen havde Per imidlertid listet sig af vognen, og til tak for kørslen sendte han sin store foldekniv efter kuskens hoved."*
>
> *"Det stakkels menneske! men det er dog stygt med det fruentimmer."*

JYLLAND. Det var året efter septembermåned på Kanstrup marked, Tamperdag. Midnat var forbi. Der skulle igen være marked den næste dag, derfor stod teltene endnu. Inde i Rasmus Kryles telt var der endnu folk oven senge. Lys skinnede gennem sejlduget, og skygger bevægede sig henover det. Over lange, tomme borde og bænke af umalet fyrretræ drev det med kvalm af posetobak, øl og vådt vadmel. I den ene ende var der en opstilling af brune markedskasser, tomme ankere, ludende tønder og fidtet stentøj. Bag ved det lå Kryles kone og piger og sov i et urede af dyner og halm. En staldlygte kastede sit blavrende lys over deres trætte ansigter. Ved et bord i den anden ende sad Mogens og et mørkt fruentimmer i falmet rødt og luvslidt fløjl. Mogens var bleg og mager, der var kommet noget

hårdt i den måde, på hvilken han bevægede sit hoved, og der var ligesom noget grusomt ved hans mund. Ligeoverfor sad en lille, trivelig, korthalset bonde med et rødbrunt ansigt; han havde mistet sin hue og havde bundet et stort blårudret lommetørklæde over hovedet. Det var Jens Svingbjerg; Per Styrløs sad ved siden af ham i pjækkert og blank kasket, havde lang, bar hals, en stor, læbeløs mund, for lang næse, og små øjne uden bryn. I ørene havde han store, glimtende guldringe. Ved teltets udgang sad en lurvet fyr på et ølanker og sov, det var fruentimmerets mand. Kryle gik til og fra i store sivsko, blev borte i mørket for at se til en keddel, der sang og småkogte, og dukkede frem for at pudse lysene og nippe af et glas, der stod på bordenden. Ingen sagde noget, der var ganske stille. Langt borte galede en hane.

Jens sang pludselig op med skingrende stemme:

"Når dagen den kommer,
Jeg kongen skal tjene
Og bære musketten så tung,
Så vil jeg ..."

"Hold mund, Jens, og se efter, om der er spændt for!"

Da Mogens havde sagt dette, greb han et glas og kastede indholdet over manden på ølankeret:

"Vågn op, bajads!" råbte han, "og tag Martha med sig!"

Man fo'r op, så sig forstyrret om, sank ned på sin plads igen og sov videre.

"Giv ham glasset i stjernen, så vågner han nok," foreslog Per Styrløs.

Mogens rystede uvilligt på hovedet.

"Sådan en tamp!" indvendte Per, "han kan tåle som syv satan og tre prangere."

Martha havde siddet og set forskende på Mogens, hun lagde sin brune hånd på hans nakke, bøjede sit ansigt henunder hans og sagde med fremmed accent, hvinende og vredt: "Jeg går ikke med Naudin, nej, nej, nej!"

"Rør mig ikke, kvind!" råbte Mogens og slyngede hendes arm fra sig, så hånden slog ned mod bordet.

Martha blev ligbleg og hendes store sorte øjne funklede, hendes træk blev ligesom skærpede, og underlæben sank ved mundvigene; med en skingrende krampelatter lod hun sig synke ned under bordet og blev liggende hulkende ved Mogens' fødder.

Jens hørtes synge udenfor:

"En aften, jeg gik min sædvanlige gang,
Jeg hørte en pige så sørgelig sang ..."

Han kom ind syngende; men da han så, hvad der var på færde, tav han pludselig og listede sig stille hen på sin plads. Mogens så spørgende på ham. Han nikkede.

"Rasmus, mer punsch!" råbte Mogens, tog en flaske og strøg med den ganske roligt stykke efter stykke af, hvad der stod på bordet ned på jorden: "og du, Martha, sæt du dig op og vær rimelig!"

Der blev sat store glas frem med rygende punsch. Per bøjede sig ned under bordet, og hviskede: "Kom nu op og tag sig en hiddengut, hun kan jo nok skønne, at han er galt vendt i nat, hun plejer jo ellers at være så alat og fornuftig."

Martha dukkede op og satte sig. Mogens klappede hende på ryggen; og Jens trommede af lystighed på bordet.

"Nå, Jens," råbte Per, "fortæl nu op om de Skræm musikanter og de Kanstrup orner!"

"Nej!" sagde Jens, "lad Rasmus fortælle om probenreuteren, der solgte ham brændevinsbevilling."

"Kunne Per ikke hellere fortælle om den gang, han friede i mørke og blev viet ved lys?" spurgte Rasmus forsigtigt.

"Nej!" råbte Per, "Fanden med alle fruentimmere og Gud lade dem ikke længer leve end der er stads ved dem. Skå Jens! syng op! har du glemt Klemme Neffes vals? Neffe, neffe, nef, nef, nef. Øh, ko! kan du blive opdinket!"

Men Jens var allerede kommet for langt med punschen og om i sit triste hjørne og begyndte at synge med brændende stemme, mens tårerne løb ham ned ad kinden:

"Ak verden! ak verden! din modgang er stor
Og alting er klædt udi sørgelige flor.
Jeg elsked' mig en pige udi Rendsborgstad,
Da var jeg soldat og da var jeg glad."

Per ruskede ham for at få ham munter. Det hjalp. Jens blev ellevild af glæde og gav sig til at danse menuet for dem, med pludselige afbrydelser af Hamborger-skotsk. Per hujede en opsang dertil, Martha stod op på bænken og klingrede forsigtigt på sit glas med en teske.

Endelig blev de trætte og gik på vognen, Mogens og Martha på forsædet, Jens og Per bag i. Rasmus stod og takkede og ønskede dem lykkelig henfart. Jens stod op i vognen og sang:

"Nu beklager jeg enhver,
Thi mormonen kommen er,
Vil os alle af landet udrive."

Så kørte de. Med ét drejede Mogens ind på en sidevej. Per sagde, at det var galt, Mogens sagde, at det fik være rigtigt for den gangs skyld. De kom ind på en gammel hedevej, ét hjul på brinken, ét i hjulsporet, begge på brinken, begge på sporet, sæt på stød og stød på sæt, afsted stod det.

"Jeg vil af!" råbte Jens, "det er vild vej og gal mands køren."

Mogens holdt, og Jens sprang af.

"Farvel, Jens Svingbjerg!"

Vejen blev ikke bedre, og Mogens piskede på hestene alt hvad han kunne. Nu var den ene fadding mod vejkanten, nu den anden, hestene oppe, vognen i et hul, hestene ned, vognen oppe; lige for lå den store lyngbakke, mod den gik det. "Holdt!" hvinede Martha. Så kom hun af. Mogens kørte op ad bakken, han stod op og råbte og gennede. Skaglerne var så stramme, som om de skulle springen. Vognstangen var ved at gå ud af koblerne; nedad bakken, – hestene skejede hver til sin side og styrtede afsted, hvert øjeblik var vognen ved at løbe ind på dem. Da de var nede af bakken, vendte Mogens sig om mod Per. Han var der ikke mere. I det samme susede noget tungt forbi Mogens. Det var Pers store foldekniv.

"Det ligner dig, Per Styrløs."

Mogens kørte langsom videre for at finde en vej. Det lysnede i øst, lærkerne sang, og duggen glimtede på engen.

Om "Irmelin Rose – Digte og udkast"

Forfatter: J. P. Jacobsen (1847-1885).
Denne udgave baseret på: Cyklussen *Hervert Sperring* og de fleste af de enkeltstående digte er hentet i J. P. Jacobsen: *Samlede Værker, bd. 4*, Gyldendalske Boghandel, København 1928. Udgaverne af *En kaktus springer ud* og teksterne i afsnittet *Udkast* er hentet i *Digte og Udkast af J. P. Jacobsen* (2. forøgede oplag), Gyldendalske Boghandels Forlag, København 1906.
Redigeret af: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7979-971-4
2. forøgede ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-241-8 (Ølstykke 2012).

www.ebib1800.dk

